

naš tednik

LETO XXXI. — Številka 13 29. marca 1979 Cena 4.— šil. (5 din)
Poština plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Podpisan mir

Nobelova nagrada morebiti le ni bila odveč. Brez večjih čustvenih gibanj sta v ponedeljek zvečer v Washingtonu podpisala Menahem Begin in Anvar al Sadat mirovno pogodbo med Izraelom in Egiptom. Ceremonijo je sicer prenašala televizija preko satelita, vendar tudi na sprejemnikih ni bilo zaznati posebne radosti. Prevladuje torej skepsa, kaj bo z odprtimi vprašanji Palestine, kaj z protisadatsko arabsko ligo, predvsem pa, kaj z grožnjami gospodarskega (olje!) bojkota. Sadat je svojega življenja manj varen kot kdaj poprej. Vsi pa vedo, da je s podpisom mirovne pogodbe narejen šele prvi korak.

Politični procesi se nadaljujejo

Komaj so občinske volitve mimo, nadaljujejo s političnimi procesi proti slovenskim aktivistom. Očitno morajo z njimi nadaljevati še pred državnozbornimi volitvami — iz strahu, da se ne bi katera od treh strank, ki so podpisale tristrankarski sporazum o preštevanju ter zakonu o narodnih skupinah, imela v volilnem boju priliko izkazati se za bolj „domovinsko“.

Vsekakor se kaže, da bo tristrankarski sporazum veljal v koroški manjšinski politiki tudi v bodoče kot najvišje politično geslo strank. Preden bi katera od strank hotela voditi svojo politiko izven tega tira, se raje vsedejo skupaj ter se skupno pomenijo o ali bolje proti Slovincem. Pomlad in premirje v manjšinski politiki še dolgo nista nastopili, nasprotno, železno vztrajanje pri tristrankarskem spo-

razumu kaže, da večinske stranke niso voljne spremeniti podlage protimanjšinske politike.

V trenutku, ko se tudi velika opozicijska stranka boji še naprej zahtevati ponovno zaostritev nekaterih liberalnih določil kazenskega zakonika, dobi tekmovanje za „čim bolj zaslužno“ kaznovanje slovenskih aktivistov, ki niso zakrivila nobene zločina, še posebno noto. Prvi procesi bodo že aprila. Med drugim naj bi se v Salzburgu zagovarjale tiste žrtve policijskega terorja, glede katerih je celo ustavno sodišče spoznalo, da je oblast ravnala protustavno.

Rojaki, ki želijo finančno podpreti slovenske žrtve avstrijskega pravosodja, lahko to storijo pri Zvezi slovenskih zadrug, konto 3300 — „Politični procesi“.

Uvodnik

Delo se prične!

Po občinskih volitvah 1973 smo zapisali: delo se prične! Tudi sedaj, ko so za nami letošnje občinske volitve, ni moč zapisati kaj drugega.

V bistvu nam je uspelo držati glasove in mandate, pridobljene leta 1973, le v odstotkih smo v nekaterih občinah nazadovani. Prve analize v meni vsekakor potrjujejo naslednje misli:

- Pridobili smo na glasovih in odstotkih predvsem tam, kjer so se naši občinski odborniki v zadnjih letih temeljito bavili s komunalno politiko. Volilci so honorirali vztrajno, trdo delo, prav tako jasna in celo trda stališča; verbalnih radikalizmov niso podprli.

- Uspelo nam je zaustaviti med našimi ljudmi trend k večinskim strankam. Če pomislimo, da je bila npr. v Celovcu in Vrbi razdrobljena celo FPÖ, da KPÖ kljub podpori nekaterih slovenskih mladincev v Šentjakobu ni več uspela ohraniti mandata, večinskim strankam ni uspelo zadati samostojnim listam močnejšega udarca.

- V nekaterih občinah smo pri volitvah 1973 že dosegli „plafond“ možnih glasov. Zato je tudi prav, da se predvsem v Pliberku in Škocijanu zavedamo, da moramo volilcem, ki nam tokrat svojega glasu niso zaupali, v tekoči mandatni dobi dokazati, da smo le mi boljše alternativa kot tiste stranke, ki so jim nekateri sedaj zaupali.

- Poimenovanje krajevnih samostojnih list v Enotne liste (EL) v 18 od skupno 23 občinah je vsekakor koristilo, kajti občani so že zaradi imenske povezanosti posameznih list dobili občutek, da niso sami, da se borijo tudi v sosednjih občinah ljudje za enake cilje.

- V občinah, kjer smo prvič nastopili, smo z izjemo ene — Velikovca — volilni cilj dosegli. Vrba ima občinskega odbornika, izvoljenega na samostojni listi, v Bilčovsu sta celo dva (kljub temu je župan Ogris ostal in vso umetno predvolilno razburjanje se je izkazalo kot neresnično), v Straji vasi smo za nekaj glasov zgrešili drugi mandat.

Za Klub slovenskih občinskih odbornikov nakazani rezultat vsekakor pomeni, da je treba organizacijo napolniti z novim življenjem. Če je namreč Klub zmožen podpreti volilni boj v večini dvojezičnih občin, potem mora biti tembolj zmožen kontinuirano delovati tudi v šestih letih med dvema volitvama.

Videlo se je, da se naš človek noče odpovedati možnosti učinkovite kontrole v občinah; delo Kluba bo, da se

Volitve: samostojne liste obdržale mandate - novo: zastopniki v Straji vasi, Vrbi in Bilčovsu

V 23 občinah južne Koroške so 25. marca kandidirale samostojne liste. V 22 od njih je uspelo dobiti vsaj en mandat, skupno je bilo izvoljenih 44 slovenskih občinskih odbornikov na samostojnih listah. Le v Velikovcu prvega volilnega cilja niso dosegli. V 19 občinah, kjer so samostojne liste kandidirale tudi že leta 1973, je ostalo število mandatov isto. Po en mandat je bil izgubljen v Škocijanu ter v Pliberku, po eden pridobljen v Hodišah in Selah. Prav tako so nihali deleži od občine do občine — nekatere so napredovale, druge nazadovale. Vsega skupaj so samostojne liste dosegle 4470 glasov.

V ostalem sta število mandatov mogli pomnožiti le SPÖ (močno) in ÖVP (rahlo). Hude izgube je doživela FPÖ, KPÖ je zgubila kar polovico mandatov. Od manjših strank oziroma list so se kolikor toliko torej držale le samostojne liste. Vseavstrijski interes za Koroške volitve se je omejil skoraj izključno na Celovec, kjer je dosedanji župan Guggenberger dosegel relativno večino, torej postal močnejši kakor SPÖ. Kdo bo s kom? Medweschek, kandidat SPÖ, je pred volitvami zahteval, naj najmočnejša stranka stavi župana. Da bo postala ÖVP močnejša od SPÖ, namreč nihče ni pričakoval. Bo Medweschek ostal pri tej zahtevi tudi po volitvah? Na drugi strani je FP-Ferrari dejal, da bo nadaljeval koalicio z Guggenbergerjem, če FPÖ ne bo izgubila več kot dva mandata. Izgubila jih je pet. Kdo nudi FPÖ več? Guggenberger ponuja mestnega svétnika, podžupana, morda oboje, SPÖ pa vabi z darili na deželni ravni. Razen tega obstaja nje manj en dogovor med SPÖ in FPÖ.

O koroških občinskih volitvah berite tudi uvodnik na tej strani in obširno poročilo na 8. strani.

Na Salzburškem ter v Nižji Avstriji so bile zadnje nedelje dežel-

naši odborniki za to delo tudi usposobijo. Hvale vredno pa je tudi, da smo zasledili na naših listah številne mlade občane. Večinske stranke jih šolajo v partijskih šolah in institutih; tudi Klub bo moral za našega mladega, politično angažiranega človeka postati nekaka politična šola. In tretje: mandatar, izvoljen na samostojni listi, bo slej ko prej ostal „slaba vest“ za vse tiste Slovence, ki so izvoljeni na listah večinskih strank in se po zaletih v volilnem boju spočijejo v občinskih sobah ter prepustijo usodo slovenskih volilcev strankinim centralam v Celovcu in na Dunaju.

Filip Warasch

nozbornske volitve. Ker so stranke medtem imele dovolj slabih izkušenj z napovedjo, da bodo deželne volitve imele značaj testa na zvezni ravni, podobnih izjav tokrat ni bilo slišati. Kljub temu je bila ÖVP zelo optimistična, da bo Kreiskyjevi SPÖ po atomskem plebiscitu ter dunajskih in štajerskih volitvah zadala nov udarec. Na Salzburškem so se sicer skrivali za napovedjo, da hočejo le obdržati položaj, akoravno je ÖVP računala s plusom. Zgodilo se je narobe — ÖVP je morala oddati en mandat socialistom. FPÖ se je držala. Salzburški rezultat bo morala razmišljati predvsem FPÖ, namreč, če niso socialisti hvaležnejši koalicijski partner. ÖVP in FPÖ imata v večji meri iste plasti volilcev kakor FPÖ in SPÖ. Poleg tega se deželni glavar Haslauer poslužuje zelo nacionalnega besedišča.

V Nižji Avstriji — jedru ÖVP — pa je izgubil deželni glavar Maurer kar dva mandata. Razmerje je sedaj 29:27. FPÖ je postala žrtev volilnih okrožij ter je napovedbala pritožbo na ustavno sodišče. V Nižji Avstriji je patriarh Maurer le dobil račun za pomanjkanje najosnovnejših pravil demokracije: Nižjeavstrijec more sicer postati zvezni prezident, ne pa cestni pometač, če nima črnih strankarskih bukelj. Vseeno: kakor dolgo je imel Maurer svoje ovce pod knuto, je veljal kot uspešen deželni glavar: namen je posvečal sredstva. Sedaj ko je v nevarnosti morda izračunana zmaga ÖVP 6. maja, je celo „profil“ grobo žalil Maurerja, češ da je morda basist in fleten človek, vendar ima kvečjemu format za županovega namestnika v Mistelbachu;

toliko province niti v najgloblji provinci ne vleče več.

Črni strategji so sedaj razbrali iz volitev, da volilci nočejo absolutnih večin (!), rdeči pa vsaj javno nočejo razbrati zveznega trenda ter se zadovoljujejo z „dobro motivacijo“. Vendar v socialistični centrali tudi vedno več skeptikov računa s ponovno absolutno večino SPÖ.

V Vrbi, Šmarjeti, Žitari vasi, Pliberku in Škocijanu borba za občinsko zastopstvo še ni končana — kajti tam nobena stranka ni dobila absolutne večine. Naslednji dnevi in tedni bodo pokazali, če so se večinske stranke že stregile ali imajo še vedno predsodke proti sodelovanju s slovenskimi mandatarji.

Zahvala volilcem in aktivistom

Slovenski občinski odborniki, izvoljeni na samostojnih listah, se po tej poti zahvaljujejo vsem volilcem za izkazano zaupanje. Z delom pričeti že dan po volitvah, vztrajati pri delu v prid vseh občanov, posebej še malega človeka in braniti njihove interese po najboljših močeh, bo naše vodilo. Posebna zahvala velja številnim neimenoanim aktivistom, brez katerih si volilnega boja ne bi mogli predstavljati.

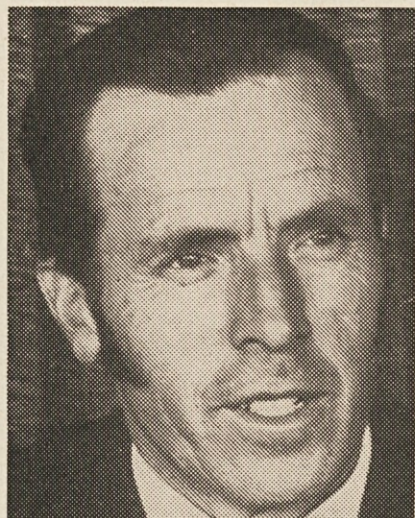
Jožef Schnabl, Volilna skupnost Straja vas; Janez Mikl, EL Bekštanj; Ludvik Lesjak, Jožko Lepuschitz, EL Rožek; Miha Antonič, Anton Gabriel, Florijan Koschat, SGS Šentjakob; Herman Mačnik, EL Vrba; Herman Jäger, EL Škofiče; Fridi Sabotnik, Toni Miksche, EL Hodiše; Jože Wakounig, EL Kotmara vas; Mihi Einspieler, Anton Kruschitz, EL Bilčovs; Bošti Malle, dr. Anton Feinig, VS Bistrica; Feliks Wieser, VS Borovlje; Janez Korenjak, EL Šmarjeta; Mirko Oraže, Marjan Olip, Franci Roblek, Hanzi Roblek, Tomaž Wasner, EL Sele; Jožef Urank, EL Galicija; Lado Hajnžič, Franci Smrtnik, EL Železna Kapla; Martin Hribernik, Joza Golavčnik, dipl. trg. Joza Habernik, EL Žitara vas; Martin Wastl, EL Dobrla vas; Filip Warasch, EL Djekše; Alojz Gregorič, Janez Hudl, Rajmund Greiner, Franc Fera, EL Globasnica; Franc Picej, dipl. inž. Franc Konzilija, GL Škocijan; Fric Kumer, Stanko Vauti, Ignac Domej, Fric Kert, Jože Partl, Jože Valeško, EL Pliberk; Janez Kolter, EL Suha.

Akoravno kandidatura ni bila uspešna, se zahvaljujejo še kandidati EL Velikovec.

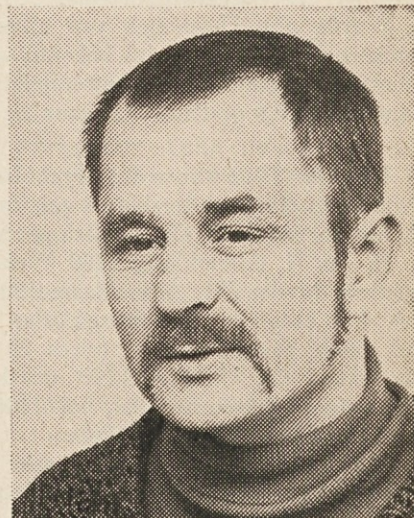
Novi mandatarji, izvoljeni na samostojnih listah

Jožef Schnabl

Herman Mačnik

Jože Wakounig

Slovenci v Italiji: tudi ugotavljanje?

„Tržaški socialdemokrati menijo, da je najpravi način, kako urediti problematiko slovenske manjšine, predvsem ta, da se najprej skrbno preverijo razsežnosti in potrebe manjšine, nato pa je treba te potrebe zaščititi z zakonskimi normami“. Tako se glasi uvod dokumenta, ki so ga v zvezi s pravno zaščito slovenske manjšine soglasno odobrili na seji tržaškega pokrajinskega vodstva socialdemokratske stranke dne 16. t. m. in nato tudi na seji strankinega deželnega vodstva. Dokument vsebuje devet točk ali bolje devet načel, po katerih naj se izoblikujejo manjšinske zaščitne norme. Zanimiv pa je tudi zadnji odstavek dokumenta, ki pravi takole: „Italijanska socialdemokratska stranka končno meni, da je najboljši način, kako zaščititi pravice slovenske manjšine, ta, da se izdajo pravične zakonske norme, ki naj se ne ozirajo na preteklost in na odgovornost, za katere je Italija že plačala zelo težek davek tako v političnem kot ozemeljskem pogledu“.

Uvod dokumenta je vsekakor dvoumen — da ne rečemo še kaj hujšega — ker govori o potrebi, da se preverijo razsežnosti (dimenzije) manjšine, kar je treba po vsej verjetnosti tako tolmačiti, da bi socialdemokratska stranka rada manjšino najprej preštel in ji šele na osnovi izida tega preštevanja priznala takšne ali drugačne pravice. Gre za stališče, ki ni novo, saj ga v Avstriji zadnja leta vztrajno zagovarja in tudi uresničuje zvezna vlada socialdemokratskega kanclerja Kreiskega.

Še najhujše pa je — kot jasno izhaja iz tiskovnega poročila Slovenske skupnosti, ki ga objavljamo na drugem mestu — da se za preštevanje v zadnjem času ogrevajo tudi zastopniki raznih ministrstev v posebni komisiji pri predsedstvu rimske vlade. Ta komisija je bila umeščena že v januarju lanskega leta in bi morala po izjavah ministrskega predsednika Andreottija že

pripraviti osnutek zaščitnih norm za slovensko manjšino.

Nastaja vtis, da je nekdo — očitno ima velik vpliv — tem predstavnikom prišepnil, naj zdaj pridejo na dan z vprašanjem preštevanja, le da se odloži ureditev celotne problematike. Prav gotovo pa ima prav tudi deželno vodstvo Slovenske skupnosti, ko pravi, da je to

v tesni zvezi z gonjo proti slovenski manjšini tako v Trstu kot v Vidmu. Očitno je, da se posledice te gonje čutijo tudi v dokumentu socialdemokratske stranke, saj bi se ta dokument v nasprotnem primeru ne mogel zaključiti z izvajanjem, ki nimajo najmanjšega opravka z vprašanjem zaščite slovenske narodne manjšine v Italiji.

SSk proti preštevanju

V torek, 20. marca, se je v Jamljah sestalo deželno tajništvo Slovenske skupnosti. Na seji se je razprava v celoti odvijala okoli vprašanja globalne zaščite slovenske manjšine v Italiji. V tem okviru je posebej razčlenilo delovanje posebne vladne komisije za preučevanje problemov slovenske manjšine.

Po izčrpnem poročilu člana omenjene komisije prof. Albina Sirka se je tajništvo SSk seznanilo z zaskrbljujočo in vznemirjajočo težnjo večine italijanskih članov vladne komisije po številčnem ugotavljanju pripadnikov slovenske narodne manjšine kot pogoju, oziroma merilu za dodelitev ustrezne stopnje zaščite na posameznih področjih, na katerih prebivajo Slovenci.

SSk v deželi Furlaniji-Juljski krajini je soglasno negativno ocenila to namero, ki je očitno naperjena proti kakršni koli obliki globalne zaščite Slovencev v tržaški, goriški in videmski pokrajini. To diskriminacijsko gledišče zgovorno potrjuje, da je sedanja protislovenska gonja določenih krogov od sredstev množičnega obveščanja do organizacij in posameznikov načrtno organizirana.

SSk zelo ogorčeno odklanja vsak poskus kakršnega koli narodnega preštevanja manjšine, ker je to nezdržljivo s splošnimi mednarodnimi obveznostmi glede priznavanja pravic manjšinam, proti določilom

mirovne pogodbe, ustavnim načelom o zaščiti manjšin ne glede na število pripadnikov istih, proti duhu in črki osimske pogodbe ter proti osnovnim etničnim načelom.

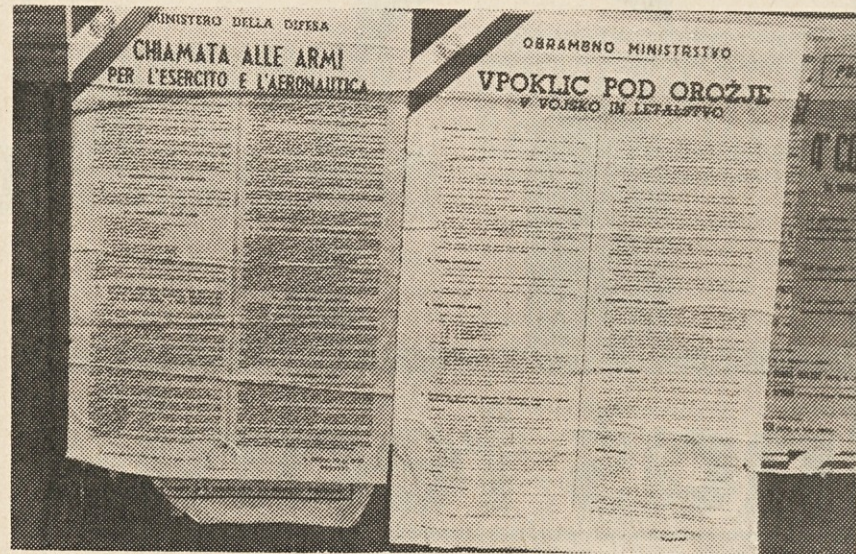
Kakor so vsi Slovenci odločno in soglasno odklonili od vlade vsiljeno preštevanje manjšine na Koroškem, tako se morajo tudi danes vsi enotno upreti takšnim načrtom pri nas.

SSk zato poziva vso slovensko javnost, naj budno spremlja razvoj v zvezi z globalno zaščito in naj bo pripravljena, da nastopi z vsemi

Koroška stvarnost — v NAŠEM TEDNIKU

zakonitimi sredstvi za preprečitev omenjenih načrtov. S svoje strani se obvezuje, da bo v ta namen naredila vse potrebne korake na za to pristojnih forumih. V letu, ko je tudi republika Italija poklicana, da tvorno prispeva k oblikovanju Evrope, zveni omenjena namera naravnost izzivalno.

Zato SSk kot politična stranka Slovencev v Italiji apelira na vso demokratično javnost večinskega naroda, da ne dopusti takšnih načinov izigravanja manjšine. Obenem SSk meni, da je pravica in dolžnost odgovornih dejavnikov matičnega naroda, da se predvsem v duhu osimskih sporazumov zavzamejo za manjšino.

Slovenci v Italiji: njihove pravice (glej dvojezičen poziv na nabor na sliki) so s štetjem ogrožene.

Intervju: kje so vzroki?

Dr. Drago Legiša, bivši slovenski župan občine Devin-Nabrežina in profiliran slovenski časniki (urednik tržaškega Novega lista ter slovenskega programa javne italijanske postaje radio Trst A), je v intervjuju, ki ga je imel z njim NT, analiziral pojav zahteve po ugotavljanju tudi v Italiji:

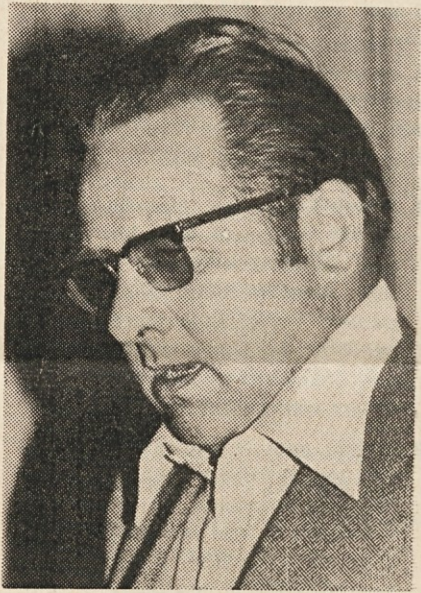
NT: Kdaj je bila prvič beseda o preštevanju oziroma ugotavljanju Slovencev tudi v Italiji?

Legiša: Kot znano, je bila januarja 1978 ustanovljena pri predsedstvu rimske vlade posebna komisija, ki ima nalogo, da pripravi osnutek zakonskih norm za zaščito slovenske manjšine v Italiji. Komisija ima 20 članov, od tega 5 Slovencev. Slovenski člani niso zadovoljni z dosedanjim delom, ker predvsem predstavniki raznih ministrstev ne kažejo posebne vneme za izpolnitev poverjene jim naloge. Že pred meseci se je pri delu komisije nekaj zataknilo, ko je šlo za problematiko Slovencev v videmski pokrajini, tj. Benečiji in Režiji ter Kanalski dolini. Tako je komisija dala pobudo za nekakšno anketo v vseh občinah Benečije ter Režije kar pomeni, da so morale občinske uprave odgovarjati na določena vprašanja o obstoju in o morebitni zaščiti manjšine. Znano je

tudi, kako so te uprave odgovorile na vprašanja — namreč za Slovence v glavnem negativno. — Prav na zadnjih sejah pa so predstavniki nekaterih ministrstev prišli na dan s predlogom, da je treba pravzaprav ugotoviti oziroma preveriti dimenzije manjšine — se pravi, prešteti.

NT: Izhaja ta predlog iz uradniških možganov ali se je rodil pri kakšnem politiku?

(Nadaljevanje na 3. strani)

Drago Legiša

Aus dem Wilajet Kärnten

Lassen wir hierüber wiederum eine sehr gewichtige, maßgebende Stimme vernehmen: Das Regimentskommando des einheimischen Regiments fällt über Kärntner-Rekruten folgendes Urteil: „Ein großes Kontingent der Untauglichen bilden die Zwerggestalten und Idioten... Es könnte die physische Entwicklung auf einer besseren Stufe stehen, wenn nicht so mancher Körper schon vom zartesten Kindesalter an durch Alkohol vergiftet wäre... Von klein auf hat sich die Natur bei manchem an den Alkohol gewöhnt; er kann diesem Laster auch während seiner militärischen Dienstzeit nicht mehr entsagen. 90 % aller Vergehen während dieser Zeit haben im Alkohol ihre Ursache“. In der Einschränkung des Alkoholgenusses und der Hebung des Turnwesens liegen nach der Auffassung des Regimentskommandos die Mittel zur Hebung der physischen und geistigen Entwicklung des Volkes! Es handelt also die k. k. Bezirkshauptmannschaft von Klagenfurt sehr unpatriotisch, wenn sie die Turnerorganisation „Orli“, verbietet.

Würde also Österreich von allen Kronländern ein so deroutes Menschenmaterial bekommen, wie es das deutschfreisinnige Kärnten der Armee liefert, so wäre die Armee augenscheinlich geschlagen, bevor sie zum Kampf ausrückt.

Im Jahre 1912 waren die Ergebnisse der Stellung folgende: In der ersten Altersklasse gab es 3497 Wehrpflichtige, davon wurden 1264 als tauglich assentiert. —

In der II. Altersklasse 2269 Wehrpflichtige, davon 525 tauglich. In der III. Altersklasse 1901 Wehrpflichtige, davon 440 tauglich. Im ganzen also 7667 Wehrpflichtige, und davon tauglich: 2229, (circa 29 %), 5438 untauglich. Als Grund der Untauglichkeit wurde angegeben bei 2623 allgemeine Körperschwäche, bei 1466 Kropf. — Das sind zwei Hauptgebrechen in Kärnten.

Die Bezirke sind übrigens sehr verschieden. So war meistens der Bezirk St. Veit an letzter Stelle; denn dort waren durchschnittlich 15 % der Wehrpflichtigen als tauglich assentiert worden. Der Bezirk Völkermarkt hatte

dieses Jahr nur 10 % taugliche aufgewiesen. — Im allgemeinen ist dort, wo Bachus und Venus herrschen, die Wehrhaftigkeit eine erschreckend geringe, während sittlich höher stehende Bezirke wie Kötschbach, Tarvis, Bleiburg auch mehr Soldatenmaterial liefern.

Alkohol und Unsittlichkeit beeinflussen auch die Geburtsziffer.

Kärnten, als vorwiegend agrarisches Land in sehr günstigen klimatischen Verhältnissen, mit Naturschätzen reich bedacht, könnte ein gesundes, reichliches Menschenmaterial liefern. Aber der natürliche Bevölkerungszuwachs ist keineswegs befriedigend. Es gehört diesbezüglich zu den schlechtesten Provinzen Österreichs.

In der Periode 1900—1910 war der natürliche Bevölkerungszuwachs in den österreichischen Provinzen folgender:

Nieder-Österreich	8,7 %
Ober-Österreich	7,4 %
Salzburg	8,7 %
Steiermark	7,6 %
Kärnten	8,2 %
Krain	10,3 %
Triest	7,7 %
Görz	13,7 %
Istria	15,5 %
Tirol	8,7 %
Vorarlberg	10,0 %
Böhmen	9,8 %
Mähren	11,4 %
Schlesien	13,7 %
Galizien	16,3 %
Bukowina	14,3 %
Dalmatien	14,2 %

Kärnten rangiert also mit Oberösterreich, Steiermark und Triest an letzter Stelle.

Muß sich denn der deutsche Freisinn nicht die Hände über dem Kopfe zusammenschlagen, wenn er diese Bilanz sieht? Wer könnte denn dem Freisinn den guten Willen, z. B. auf wirtschaftlichem Gebiet dies oder jenes zu tun, absprechen?

Hat nicht der Freisinn einen Verband landwirtschaftlicher Genossenschaft, einen Landeskulturrat, der die Viehzucht, das landwirtschaftliche Unterrichtswesen zu heben strebt? Gibt es nicht zahllose Bauernvereine, Gauvereine, Wanderkurse für alles mögliche? Sorgen nicht verschiedene Vereine für den Fremdenverkehr, Touristik, für Unterhaltung? Wo wird so viel getanzt und gesungen wie in Kärnten? Und dann die zahllosen Schulen! Ja, es herrscht direkt eine Schulmanie in Kärnten! Die Schule, dieses Steckenpferd des Landespräsidenten Heyn, dieser Augapfel des deutschen Freisinns, wie sie Abgeordneter Dobernig einmal nannte, verschlingt nach dem neuesten Voranschlag des kärntnerischen Landesfonds für das Jahr 1913 46 % sämtlicher Ausgaben, nämlich 3.463.358 K. Kärnten hat eine Menge von Volks-Schulpalästen, 8 Bürgerschulen, O es ist alles so gebildet in Kärnten! Es ist alles so voll des Fortschrittes! Es ist alles so licht, daß die schwarze Finsternis Roms völlig verschwindet! Und doch scheint auf der ganzen Arbeit ein Fluch zu lasten, eben jener Fluch, der in der ganzen Welt auf dem Liberalismus lastet! Alles haben die Deutschfreisinnigen getan, und doch haben sie das Volk nicht beglückt. Denn der Fortschritt, der in Kärnten zu verzeichnen ist, kann wahrlich keine Volksbeglückung genannt werden.

Kärnten hat im letzten Jahrzehnt in der Viehzucht den größten Rückschritt unter allen Provinzen Österreichs zu verzeichnen. Kärnten hat fast die größten Landesumlagen von ganz Österreich.

(Dalje prihodnjič)

TV: „Živé naj vsi narodi...“

SERIJA ODDAJ V RTV-LJUBLJANA

„Živé naj vsi narodi, ki hrepene dočakat' dan, da koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan. Ko rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak...“

Prvi verz „slovenske himne Franceta Prešerna sta izbrali režiserki ljubljanske televizije Mija Janžekovič in Dorica Makuc za geslo serije televizijskih oddaj, ki jo bodo začeli oddajati prihodnjo nedeljo, 1. aprila, ob 21.05 v RTV-Ljubljana. Serija obsega 6 delov po 45 minut in se bavi s položajem slovenskega naroda v zgodovini in sedanjosti in njegovim odnosom do naroda sosedna na severu. Serija se bo oddajala v večernem programu prihodnjih nedelj v aprilu in maju.

Medtem ko se bo prvi del bavil z zgodovino Slovencev kot narodno celoto, so posvečeni ostali deli severnim Slovincem, torej Slovincem na Koroškem in Štajerskem. V petem in šestem delu bosta nastopila poleg številnih rojakov s Koroške in Štajerske tudi oba predsednika osrednjih organizacij koroških Slovencev, dr. Matevž Grilc in dr. Franci Zwitter.

V seriji bodo potegnili zgodovinske paralele skozi ves čas tiste zgodovine, katero smo Slovenci preživeli z Nemci v istem geografskem prostoru. Kakšno je bilo to sožitje in kakšne so bile silnice razvoja enega in drugega naroda? Na to vprašanje skušajo odgovoriti v filmu razni znanstveniki ljubljanske univerze, katerim se pridružujejo slavisti graške univerze, ki raziskujejo to vprašanje z jezikovnega vidika. (Op. ur.: V tej zvezi opozarjamo na novo publikacijo dr. Ericha Prunča o „jezikovnih interferencah na dvojezičnem področju avstrijske Koroške“, ki jo je izdala Zveza slovenskih izobražencev v seriji „studia carinthiaca slovenica“.)

„Živé naj vsi narodi“, oddaja, ki je bila brez dvoma skrbno pripravljena, bo skušala s prikazom zgodovinskega razvoja odnosov med slovenskim in nemškimi narodom prispevati k razumevanju trenutnega položaja koroških Slovencev, ki je, kot je to z eno samo besedo označil pokojni ravnatelj dr. Joško Tischler pri pripravah za to serijo, „katastrofalna“. (Dr. Tischler je dal režiserkama Miji Janžekovič in Dorici Makuc svoj zadnji intervju.)

Zgodovini Slovencev od naselitve do leta 1848 je posvečena prva oddaja. Na podlagi arhivskega materiala ter filmskih utrinkov z zgodovinskega ozemlja okoli Gospe Svete in Krnskega grada (Gospo-svetsko polje) se bo prikazala ta

najstarejša doba naše zgodovine, prof. Bogo Grafenauer, Ziljan po rodu, pa bo govoril o germanizaciji v tej dobi.

Druga oddaja je posvečena „severnim“ Slovincem od leta 1848 do prve svetovne vojne. Medtem ko je marčna revolucija leta 1848 prinesla med Slovence idejo o Zedinjeni Sloveniji, je na posledicah prve svetovne vojne prišlo do osamosvojitve slovenskega naroda od velike avstro-ogrske monarhije. V to dobo pade silen kulturno-izobraževalni procvit slovenskega naroda v prid prebujajoči se narodni zavesti na Koroškem, katero spremlja bolj in bolj načrtna germanizacija tega dela slovenskega ozemlja. V tem obdobju se ustanovi v Celovcu Mohorjeva družba, ki je igrala najvažnejšo vlogo na področju izobraževanja in literarnega procvita Slovencev. Škof Anton Martin Slomšek se močno trudi za slovensko šolo in slovensko šolsko knjigo in žanje s svojo nedeljsko šolo lepe uspehe. V tej oddaji se bo prikazala tudi važna vloga Dunaja in Gradca v času avstro-ogrske monarhije in njun vpliv na razvoj slovenske literature in umetnosti, saj je živelo in delalo večje število naših rojakov v teh mestih.

O pomenu senžermenske pogodbe za usodo koroških Slovencev bo

govoril v tretji oddaji ljubljanski akademik dr. Fran Zwitter. O razvoju in zapletkih na Koroškem bosta nadalje govorila znana znanstvenika Tone Zorn in Dušan Nečak v tem delu serije, ki nosi naslov „Severni Slovenci od 1. svetovne vojne 1914—1918 do Hitlerjeve zasedbe Avstrije leta 1938“.

„Severni Slovenci od zasedbe leta 1938 do zmage nad fašizmom leta 1945“ bo naslov 4. dela serije RTV-Ljubljana, uvod pa bo podal dr. Tone Ferenc, strokovnjak, ki se že dolga leta ukvarja s to najstrahotnejšo dobo slovenske in tudi evropske zgodovine. V filmu bodo prikazani dokumentarni posnetki: aretacije, izseljevanje, streljanje, taborišča... Govorili bodo med drugim tudi potomci 13 žrtev iz Sel.

Peta in šesta oddaja se bavitava s „Slovinci v Drugi avstrijski republiki“ in sta bili v celoti posneti v Avstriji. Slovenci na Koroškem in na Štajerskem sami pripovedujejo o svojem položaju, o svojem delu v društvu in na političnem, gospodarskem in kulturnem področju.

Serijo je posnel Slavko Nemeč, ki je že večkrat delal na Koroškem. Tako tudi fotografska serija obeta marsikaj.

Ansambel Hanzija Artača v Dravogradu

Vsem, ki so se udeležili nastopa slovenskega koroškega ansambla „Hanzija Artača“ 17. marca v Dravogradu, bo ostal ta večer trajno v spominu, ne samo zaradi odlično zrežiranega programa in izvršne izvedbe domače koroške besede in pesmi, pač pa zaradi čustvene doživetosti vsebine in melodije, ki izpoveduje na eni strani vso tragedijo zatiranega malega naroda, njegovo ljubezen do rodne grude, obenem pa izpričuje trdno vero v svoj obstoj, v pravico do življenja na svoji zemlji.

Tako je mogoče v nekaj besedah povedati bistvo tega kulturnega srečanja z rojaki onstran meje, kjer je slovenska pesem in beseda še vedno „greh“ manjšinskega naroda, ki bi naj po mnenju nacionalističnih skrajnežev ogrožala večinski narod tudi sedaj, ko je iz večjega dela koroške skozi tisočletno germanizacijo morala izginiti. Prav zaradi zgodovinske tragedije našega naroda je ta lepa koroška pesem, zapeta v izvirnem jeziku hčera in sinov tega dela našega naroda, ki ga tisočletno ponemčevanje ni vsrkalo v svoj krog, toliko bolj prevzela in navdušila.

Človek je ob tem nastopu dobil občutek, da so se poslušalci združili v organsko celoto z nastopajočimi na odru, kot neka celovita harmonično usklajena skupina, katera je čustveno tako blizu druga drugi, da je ni mogoče razdvojiti.

Posebno privlačnost je dala temu srečanju pesnica Milka Hartmanova, katera je s svojimi izvirnimi in doživetimi verzi sedanje koroške stvarnosti dajala ton poslušalcem v enem delu, na drugi strani pa je ansambel s pevci melodično posredoval te misli poslušalcem. Ansambel je s svojim nastopom dokazal, da sledi življenjski realnosti sedanje Koroške ter obenem z veliko zavzetostjo širi in ohranja svoj materin jezik sedanjim in bodočim generacijam. Vse to pa navdaja s posebnim veseljem, saj bo prelepa slovenska koroška pesem še glasneje odmevala po Obirskem, Rožu, Podjuni in Zi'jski dolini, ne glede na to, da tistim, ki jih motijo zgodovinske resnice in tistim, ki so povzročili Slovincem na Koroškem v preteklosti toliko gorja, niso všeč.

S predstave so udeleženci odha-

PROFESIONALNI FOLKLORNI ANSAMBL HRVATSKE
FOLK DANCE ENSEMBLE OF CROATIA • KROATISCHES VOLKSTANZENEMBLE

LADO

sobota 31. 3. 1979 ob 19.30 kongresna hiša BELJAK/VILLACH
Samstag um 19.30 Kongresshaus

nedelja 1. 4. 1979 ob 14.30 delavska zbornica CELOVEC/KLAGENFURT
Sonntag um 14.30 Arbeiterkammer

Vabi Krščanska kulturna zveza - Der Christliche Kulturverband lädt ein

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih društvih, pri zastopnikih farnih mladim, v pisarni Krščanske kulturne zveze v Celovcu, tel. 0 4222/72 565 24, v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu ter eno uro pred nastopoma na kraju samem.
Eintrittskarten im Vorverkauf bei den örtlichen slowenischen Kulturvereinen, bei den Vertretern der Pfarrjugend, im Büro des Christlichen Kulturverbandes, Tel. 0 4222/72 565 24, in beiden slowenischen Buchhandlungen in Klagenfurt und 1 Stunde vor Veranstaltungsbeginn.

Darujte za žrtve političnih procesov

jali prepričani, da ta rod, ki zna v morju germanizacije tako lepo in s tako ljubeznijo gojiti svojo materino besedo in pesem, ne bo nikoli izumrl, ker ve kaj hoče „da umreti noče!“

Franc Vrešč

Čas: nedelja, 8. 4. 1979, ob 19.30
Kraj: Farna dvorana v Šentjakobu v Rožu

SPD Jepa-Baško jezero v Ločah sporoča, da bo vozil avtobus iz Loč v Beljak na koncert folklornega ansambla LADO v soboto, dne 31. 3. 1979, ob 18.30 od gostilne Pušnik v Ločah. Isto tudi sporoča, da se dobijo vstopnice pri tajniku Jožku Wrolichu.

II. SREČANJE TAMBURAŠEV

Prireditelj: SPD „Jepa-Baško jezero“

Kraj: Kulturni dom v Ločah
Čas: sobota, 21. 4. 1979, ob 20. uri
Nastopajo:

Tamburaški zbor iz Reteč
Tamburaški zbor iz Ptuja
Folklorna skupina EMONA iz Ljubljane
Tamburaški ansambel iz Loč

DER JUGOSLAWISCHE STANDPUNKT ZUR LAGE DER SLOWENEN IN ÖSTERREICH

(in deutscher Sprache)

Prireditelj: Volkshochschule Brigittenau, Wien 20, Rafaelgasse 13

Čas: torek, 3. 4. 1979, ob 19. uri
Predava: dr. Vladimir Klemenčič (univerza Ljubljana)

HIŠA TETE BARBARE

(Svetlana Markarovič)

Prireditelj: „Oder mladje“ Koroške dijaške zveze

Kraj: Farna dvorana v Železni Kapli
Čas: nedelja, 1. 4. 1979, ob 11. uri (po maši)
Istočasno bo razstava otroških knjig in slikanic!

Predavanje pod naslovom „KEINE SCHONZEIT FÜR GABLERN“

Kraj: Gostilna Kokitz v Lovankah
Čas: sobota, 31. 3. 1979, ob 20.00
Predava: Del Vedernjak

Intervju: kje so vzroki?

(Nadaljevanje z 2. strani)

Legiša: Težko je natančno odgovoriti. Predlog je posledica izida ankete v Benečiji — kot tudi gonje, ki traja po tržaškem časopisju v zvezi z zakonskim predlogom za globalno zaščito, ki so ga predložili komunisti. Gre seve za pretvezo, kajti zakonska predloga sta predložili tudi PSI in Slovenska skupnost.

Očitno so na delu sile znotraj demokristjanov in drugih italijanskih strank, ki še vedno odločno nasprotujejo zaščiti slovenske manjšine v Italiji in seveda g'obljemu sodelovanju med Italijo in Jugoslavijo.

NT: Kako ocenjujete, da bo šlo naprej?

Legiša: Osebnostno mislim, da utegnejo po vsej verjetnosti uradni krogi vztrajati pri zahtevi po preštevanih v videmski pokrajini, kjer manjšina danes nima ne slovenskih šol in ne drugih pravic. Za tržaško in goriško to po vsej verjetnosti ne pride v poštev.

Ansambel „Hanzija Artača“ ter Milka Hartman so nastopili v Dravogradu

LADO: vrhunski program

Svetovno znani jugoslovanski profesionalni folklorni ansambel LADO iz Zagreba prvič na Koroškem!

Rojaki, ne zamudite edinstvene prilike in pridite v soboto, 31. marca 1979, ob 19.30 v Beljak in v nedeljo, 1. aprila 1979, ob 14.30 v Celovec!

PROGRAM

1. LADARKE

Še pred nedavnim je bil v srednji Hrvaški razširjen običaj, da ob začetku poletja, ob šentjanževem, posebej oblečena dekleta, ki jih imenujejo ladarke, gredo od hiše do hiše, pojejo starinsko obredno pesem in želijo domačim dobro letino in vse najboljše.

Koreografija: Zvonimir Ljevaković

Glasba: Emil Cossetto

2. ŠUMADIJSKO KOLO

STARA VLAINJA (Stara Vlahinja). Igra na fruli.

Izvajaja: Milorad Milivojević

3. ŠOPSKO ORO

Planinci na mejnem področju Jugoslavije proti Bolgariji se imenujejo Šopi. Zanimivi so njihovi zelo temperamentni plesi, pri katerih igra posebno vlogo plesalec, ki z določenimi klci odreja spremembe plesnih elementov.

Koreografija: Slobodan Zečević

Glasba: Božo Potočnik

4. DUBOKO JE MORE (2)

Glasba: Emil Cossetto

5. KRČKI TANAC

Na otoku Krk plešejo „tanac“ ob spremljavi dveh sopel (vrsta piščali) ob vseh svečanih priložnostih, predvsem pa v pustnem času. Plešejo ga po hišah ali na trgu.

Koreografija: Zvonimir Ljevaković

6. VRLIČKO KOLO

Ples je iz Vrljke v Dalmatinski zagori, kraju, ki je znan po svojem legendarnem heroizmu. Za nekatere prastare plese dinarskega področja je značilno, da jih izvajajo brez vsake glasbene spremljave.

Koreografija in vokalna priredba: Zvonimir Ljevaković

7. BUNJEVAČKO MOMAČKO KOLO

Na severu Jugoslavije, v Bački, živijo Hrvati-Bunjevci, s tradicionalno kulturno in specifičnimi elementi folklorne. Njihov najbolj priljubljeni ples je „Momačko kolo“ (fantovsko kolo), v katerem fantje prikazujejo svojo spretnost s tem, da žvenketajo z ropotuljicami, pritrjenimi na škornjih, in tako dosega posebnost zvočne in ritmične efekte.

Koreografija: Zvonimir Ljevaković

Glasba: Božo Potočnik

8. OSOGOVKA

Ples orjaških gorjancev z Osogovske planine v Makedoniji; izvedba ob spremljavi orkestra in gajd. Ples predstavlja posebnost po svojem ritmu, svoji melodiji in plesnih gibih.

Koreografija: Mitke Aleksov

Glasba: Djordje Dimčevski

9. MEDJIMURJE KAK SI LEPO

ŠTIRI SNEHE (Štiri snahe)

Glasba: Drago Vučenik

Izvajaja: Andjela Potočnik

10. PODRAVSKI SVATI

V plesu, pesmi, glasbi in noši

so prikazane tri skice iz podravskega svatovskega običaja: nevesti pletejo venec, poslavlja se od rojstnega doma, nato gredo svatje do oddaljenega studenca, kjer nevesta izvaja svoj obredni ples. Glavne osebe v tem dogajanju so: nevesta, ženin, družice, stare ženske, zastavonoše.

Koreografija: Ivan Ivančan

Glasba: Ivan Ivančan in Marijan Makar

— Odmor —

11. VLAŠKA ORA

Pri Vlahih v severovzhodni Srbiji je precej dobro ohranjena tradicija narodnih plesov in ljudske glasbe. V tej priredbi so združeni trije plesi, od katerih sta predvsem oba poslednja izrazita primera vlaškega plesnega temperamenta.

Koreografija: Zvonimir Ljevaković

Glasba: Zvonimir Ljevaković

12. VALPOVAČKO KOLO

Samo v treh slavonskih vaseh v bližini Valpova, nedaleč od Osijeka, še dandanašnji kdaj pa kdaj oblečejo ženske narodno nošo, ki se v vseh svojih značilnostih razlikuje od ostalih narodnih noš v Slavoniji.

Koreografija: Zvonimir Ljevaković

Glasba: Božo Potočnik

13. GORENSKI SVATBENI PLESI

Ko med razposajene svate, ki se vrtijo v živahnih polkah, pride dekleta s svatovsko pogačo na glavi, se začenja svečani obred za dobro letino.

Koreografija: Tončka Marolt

Glasba: Tončka Marolt

14. KONAVOVSKA ISTRESALICA

Blizu Dubrovnika je mesto Konavle, po katerem se imenuje ta ples.

Priredba in izvedba: Andjela Potočnik

15. LINDJO, DALMATINSKO KOLO POSKOČICA

V okolici Dubrovnika plešejo ob spremljavi starinskega instrumenta lizerice ples „Kolo poskočica“. Ples usmerja kolovodja, ki določa pare in s skoki najavlja spremembe plesnih figur.

Koreografija in vokalna priredba: Zvonimir Ljevaković

16. POLEGALA TRAVA DETELA

Glasba: Božo Potočnik

JANKIČ JE DOJAHAL

Glasba: Zlatko Potočnik

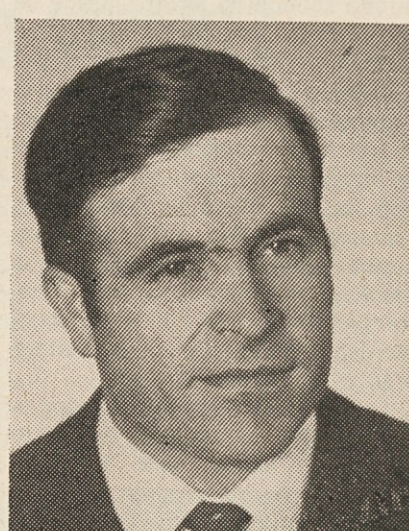
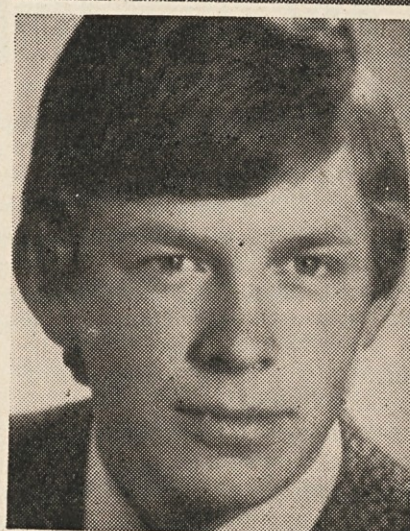
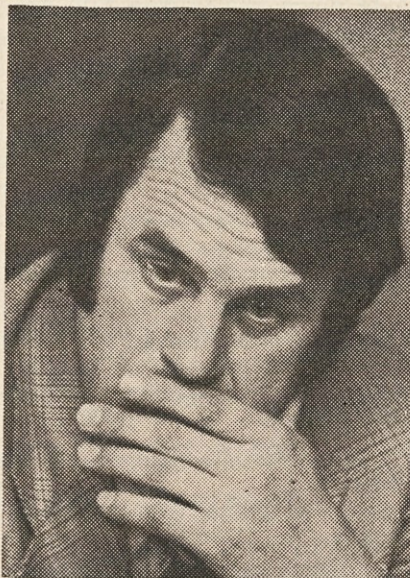
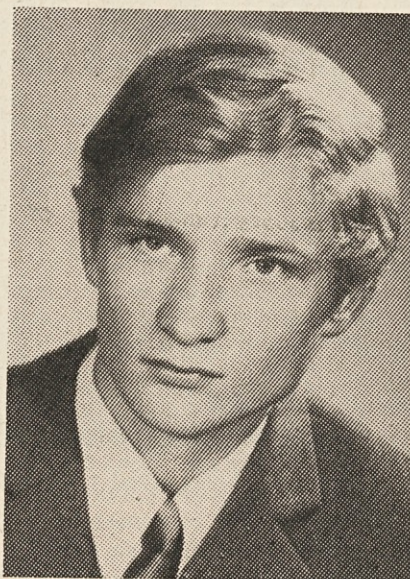
17. PRIGORSKI PLESI

V vaseh neposredne okolice Zagreba je bil do nedavnega na svatbah obvezen starinski ples „Sukačko“ (ples ohcetni kuharic). „Polka“ je že od zdavnaj udomačena v hrvaških kajkavskih krajih in se še danes pleše. „Drmeš“, ki so ga prej plesali tudi ob praznikih, ima v teh krajih danes svojo posebno varianto, pri kateri se vse telo plesalca drobno trese.

Koreografija: Zvonimir Ljevaković

Glasba: Zvonimir Ljevaković

Novi mandatarji, izvoljeni na samostojnih listah

Zgoraj: Ludvik Lesjak, Toni Miksche, dipl. trg. Joza Habernik; srednja vrsta: Fridi Sabotnik, Marjan Olip, Hanzi Roblek; spodaj: Miha Einspieler, Anton Kruschitz, Jože Valeško.

Volitve: tako so se odrezale...

(Nadaljevanje z 8. str.)

bila župana. Toda v strankarski centrali koalicijski s Slovenci ni bila zaželjena. Kesanje pride za točno 6 let prepozno...

● Na Suhu je EL obdržala mandat, župan Skubl pa je moral odstopiti enega od desetih mandatov socialistom. Absolutno večino ima še vedno.

Kako so volitve potekle po drugih občinah? Na Koroškem se je vse osredotočilo na Celovec, kjer je SPÖ leta 1973 izgubila absolutno večino ter je od tega časa županovalec kandidat ÖVP Guggenberger s pomočjo FPÖ. Sicer so mnogi pričakovali, da SPÖ ne bo pridobila nazaj absolutne večine, ker Medweschek ni dovolj atraktiven kandidat v primerjavi z dosedanjim županom, ki ima seveda še svoj bonus. Da pa je Guggenberger dosegel celo relativno večino in večji delež kakor SPÖ tako sedaj kakor pri zadnjih volitvah, skoraj nihče

ni pričakoval. Dosedanja razporeditev: SPÖ 44,4 procentov in 20 mandatov, ÖVP 34,6 procentov in 16 mandatov, FPÖ 18,1 procentov in 8 mandatov ter KPÖ 2,9 procentov in en mandat. Novi rezultat: SPÖ 44,1 procentov in 21 mandatov, ÖVP 44,9 procentov in prav tako 21 mandatov, FPÖ 8,2 procenta in tri mandate, KPÖ 1,5 procentov in nobenega mandata. FPÖ je veliki koalicijski partner naravnost zadržal, možje okoli Gera Ferrarija so izgubili tudi oba sedeža v mestnem svetu. Prav tako polovico glasov in edini mandat je izgubila KPÖ.

Nekatere druge zanimivosti: obala Vrbskega jezera velja kot „črn obroč“. Poleg oficialnih črnih list so se tam pojavile tokrat tudi razne pisane črne liste, tako da je izid volitev bil za ÖVP še bolj črn: V Krivi Vrbi se je ÖVP-župan od zadnjih volitev naprej Waldhauser sprl s stranko, bil odvoljen in izključen. Sedaj se je revanširal — in dobil z imensko listo Waldhauser relativno večino glasov in mandatov. ÖVP gleda skozi prste... V sosednji občini Poreče je pri zadnjih volitvah imela ÖVP absolutno večino, vendar za župana ni bil izvoljen prvi kandidat ÖVP, temveč eden od zadnjih, Ulbing, s svojo ter pomočjo SPÖ in FPÖ. Tudi tukaj so razprtije in odstop hromile delo, vendar se je ÖVP konsolidirala ter upa, da bo vsaj tokrat postal župan v resnici njen prvi kandidat.

Na južni obali Vrbskega jezera otoški župan Lanner ni bil posebno priljubljen v svoji stranki. Celo v Celovcu so z določeno mero škodoželjnosti opazovali, da se je

formirala konkurenčna lista ÖVP za volitve. Vendar je Lanner le rahlo izgubil, volilna aritmetika pa mu je zaradi spora ostalih prinesla dodaten mandat in dvotretjinsko večino. Verjetno bo Lanner sedaj strmoglavil svojega okrajnega strankarskega šefa, ki v svoji občini poleg tega ni bil uspešen...

Socialisti so slavili svoje zmage predvsem v večjih krajih. Posebno vidna zmaga: Beljak, kjer so se stopnjevali od 24 na 28 mandatov. Večje število mandatov si je SPÖ priborila (deloma nazaj) še v Šentpavlu, Šentandražu, Wolfsbergu, Šentvidu, Vernberku, Špitalu ter Feldkirchnu, kjer so vrgli raz prestola bivšega predsednika FPÖ Huberja.

Sploh morajo vsi vodilni možje FPÖ prebaviti osebne poraze: Gero Ferrari v Ce'ovcu, njegov brat in deželni strankni šef Mario v Krivi Vrbi (minus 25 odstotkov), Sila v Grebinju itd.

Najhujši poraz pa je doživela KPÖ, ki je izgubila kar polovico svojih mandatov in jih ima na Koroškem le še 13 (prej 26). Slabo se je odrezala KPÖ tudi na dvojezičnem področju, kjer ponekod (Globasnica, Bistrica) ni dosegla niti toliko glasov, kolikor je bilo potrebnih za vložitev kandidature. V volilni katastrofi KPÖ se vsekakor zrcali tudi njen dvoličen odnos do manjšinske politike.

FPÖ je v deželnem merilu padla od 290 na 237 mandatov, ÖVP se je rahlo stopnjevala od 704 na 711 mandatov, SPÖ pa je pridobila 97 mandatov in jih ima sedaj 1146. Samostojne liste so v 19 občinah, kjer so tudi že zadnjič kandidirale, obdržale 40 mandatov, v ostalih občinah pa pridobile štiri nove.

Tretji dvojezični otroški vrtec

V Šentprimožu v Podjuni je začel delati tretji otroški vrtec, katerega obiskujejo otroci tako iz slovensko kot tudi nemško govorečih družin.

„Dvojezični otroški vrtci naj gradijo mostove ljubezni, spoštovanja in razumevanja med pripadniki obeh narodnosti na Koroškem,“ je poudarila članica UNICEF-odbora in predsednica Skupnosti otroškega varstva SRS, Vida RUDOLF, ob odprtju dvojezičnega otroškega vrtca v Celovcu lani jeseni in nadaljevala: „Dolžni se čutimo posebno tu na Koroškem, da se tem bolj bavimo z vprašanjem, kako pripraviti bodočo generacijo na 21. stoletje.“

Dvojezični otroški vrtci so doprinos koroških Slovencev k letu otroka, ki ga po vsem svetu obhajajo vsi, katerim leži bodočnost človeštva pri srcu in ki se zavedajo, da se je v preteklosti kot tudi v sedanosti prav otroku mnogo krivega storilo. Že malega otroka se je skušalo z vseh strani pokvariti in ga popačiti za vse njegovo življenje s predsodki napram njegovi okolici in njegovim sosedom.

Mi koroški Slovenci upamo, da bo seme, ki je bilo vsajeno s temi otroškimi vrtci v koroško zemljo, rodilo obilo zdravega sadja, sadja, ki bo spoštovalo svoje-ga sosedu.

Odprtja dvojezičnih otroških vrtcev so za Koroško brez dvoma zgodovinski trenutki, saj manjšina ponuja roko večinskemu narodu za gradnjo mostov razumevanja in spoštovanja.

Otroški vrtec v Šentprimožu vodi Simona PÖRTSCH iz Škofič. Simona je izučena vrtnarica in že leta sodeluje pri pevskem zboru SPD „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu, ter pri domačem tamburaškem zboru iz Hodiš, katerega predsednica je.

Simona PÖRTSCH je že nekaj mesecev pripravljala z vso vneto

vse, kar je pač potrebno za odprtje vrtca — od pomoči pri gradnji do zbiranja otrok. Tako ji je uspelo zbrati že na začetku lepo število 25 otrok, ki bodo redno obiskali ta otroški vrtec.

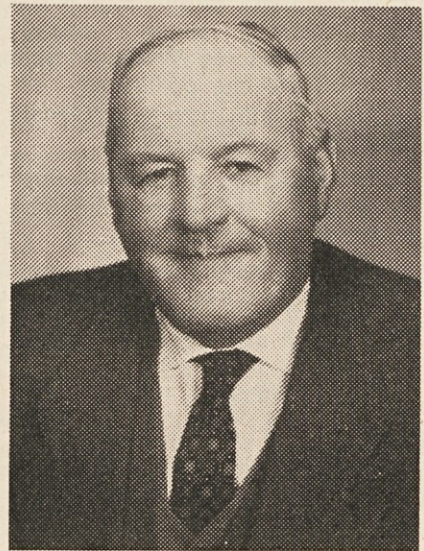
Oficialna otvoritev vrtca se bo obhajala dne 29. aprila s pestrim kulturnim programom.

Voditeljici vrtca, vsem sodelovalcem, staršem in otrokom želimo mnogo veselja in uspeha s to novo ustanovo, ki je sledila vrtcu šolskih sester v Šentpetru pri Šentjakobu v Rožu ter dvojezičnemu vrtcu v Celovcu.

Nekdanji bilčovski slovenski mandatar umrl

Velika množica ljudi se je zbrala v četrtek, 22. marca 1979, kljub slabemu vremenu, da bi pospremili k večnemu počitku na pokopališče v Kotmari vasi Andreja Krušica, Motijevga očeta iz Novega sela. Rajni Motijev oče se je rodil leta

1895 pri Rupiju v Velinji vasi. Leta 1920 se je poročil s Frančiško Hedenik, Motijevo v Novem selu.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglašnega oddelka in uprave 72 565. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradisce 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 200.— din za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce šte. 2. 9065 Žrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Lutke mladje Koroške dijaške zveze vabi na lutkovno predstavo

VOLK IN KOZLIČKI

v četrtek, 5. 4. 1979, ob 14.30 v ljudski šoli v Vogrčah.

Prireditelj: Farna mladina v Vogrčah.

V četrtek, 5. 4. 1979, ob 17. uri v farni dvorani v Žvabeku.

Prireditelj: KPD v Žvabeku.

Dvanajst otrok se je rodilo v tem zakonu; dva sta umrla že v detinstvu, najstarejši sin Andrej je padel nekje v širnih planjavah Rusije, dve hčerki sta umrli po vojni.

Pokojni Motijev oče je bil trden steber slovenstva, neomajen v svojem prepričanju, v svoji veri in razgledan kmet. Bil je dolga leta slovenski občinski odbornik v Bilčovsu (Novo selo je prej spadalo pod Bilčovs) ter odbornik kotmirške Posojilnice. Kot cerkveni ključar si je pridobil velike zasluge zlasti za

šmarješko cerkev. Kot čebelar je bil odlikovan za svoje dolgoletno delo z zlato kolajno. Razumljivo je tudi, da je kot kmet in lovec iz srca ljubil naravo in divjad.

Zadnje čase so Motijevemu očetu začele popuščati moči. Malo je bolehal. V torek, 20. marca, se mu je izpolnil krog življenja. Odšel je k Bogu po zaslužen plačilo.

Črno se je razgrnilo ljudi na kotmirškem pokopališču, ko so položili Motijevga očeta k večnemu počitku. Mašo zadušnico je bral

župnik Maks Mihor, pogrebne obrede pa je opravil ob asistenci domačega župnika in kaplanov Franca Valentiniča ter Jožeta Valeška dobrosolski proš Franc Brumnik, ki je bil sam več let župnik v Kotmari vasi. Domači pevci pod vodstvom Jozija Packa so se poslovili od rajnega Motijevga očeta z žalostin-kami.

Naj se pokojni Andrej Krušič odpočije v večnem miru. Vdovi Frančiški, otrokom in sorodnikom izrekamo iskreno sožalje!

Pisma bralcev:

PRIPOMBE K FILMU „ZANIMIVOSTI IZ JUŽNE AMERIKE“

V okviru Rožanskega izobraževalnega tedna smo videli tudi film „Zanimivosti iz Južne Amerike“. Filmski posnetek je naredil župnik Marko Jernej in že naslov obeta „zanimivosti“. Kaj je zanimivo za posameznega gledalca in tudi potovalca samega, je odvisno od gledanja na svet, od kulturnopolitične in socialne zavzetosti dotičnega človeka. Kaj je torej zanimalo g. Marka Jerneja v Južni Ameriki? Lepa velemesta Brazilije kot so Sao Paulo, Brasilijsa, Rio de Janeiro, zgrajena po severnoameriških vzorih, čudovita in nezamenljiva priroda, nekatere kulturne in verske značilnosti brazilskega prebivalstva. Glavni del filma pa je odmeril znanemu karnevalu v Rio de Janeiru. Le ob robu se je spomnil tudi milijonov ljudi, ki živijo v predmestnih slamin, imenovanih favelas. Le-ti naj bi bili po mnenju predavatelja sami krivi svoje revščine, saj četudi bi jim dali dostojna stanovanja, bi se ne hoteli vseliti vanje. To naj bi bila razlaga socialnih problemov?

Torej to naj bi bila Južna Amerika — s prekrasno obalo, prirodnimi lepotami, z najmodernejšimi arhitektonskimi stvaritvami in z največjim pustnim veseljačenjem na svetu. Gotovo so tudi to zanimivosti Južne Amerike, a nikdar njene glavne značilnosti. Takšne slike brez komentarja o vzrokih in posledicah posameznih pojavov samo popačijo celotno sliko te države in zapustijo v gledalcu vtis, da je vse v redu.

Ali predavatelj ni premišljeval o političnem režimu in gospodarski strukturi te države? Zakaj je zamolčal, da je Južna Amerika domovina Indijancev, da so le-ti njeni avtohtoni prebivalci, ki jih vladajoči razred iz profitnega pohlepa razlašča, jim spodkopava kulturno in gospodarsko strukturo ter jih množično sili v predmestne četrti, kjer kot brezposelni in nenavajeni na način življenja, kjer zmaga močnejši, šibkejši pa podleže, propadajo in se vdajajo alkoholu. Zakaj ni povedal ničesar o brazilske vojaški vladi, o njeni vlogi v Južni Ameriki, o vojaških diktaturah v drugih južnoameriških državah, v Argentini, Čilu, Paragvaju. Da so te vlade tesno povezane s politiko ZDA, ki je skrajno izkoriščevalnega in profitnega značaja. Ničesar tudi nismo slišali o znanem brazilske škofu Helderju Camari, ki se bori za socialno enakopravnost za tiranega brazilskega prebivalstva. Tudi o vzrokih in posledicah karnevala se

predavatelju ni zdelo vredno razmišljati.

Kje ostaja socialni čut, prizadetost ob krivicah, ki se dogajajo na svetu. Kje ostaja pripravljenost za vsaj malenkosten prispevek k odpravljanju teh krivic? Lahko bi to storil s socialno bolj angažiranim komentiranjem in tako v gledalcu ustvaril bolj objektivno in celovito sliko Južne Amerike.

M. P., Sentjanž

OBČNI ZBOR KSS

Uredništvo NT prosim, da v smislu objektivnega obveščanja svojih bralcev objavi sledeči sestavek:

Naš tednik je zopet enkrat sprožil popolnoma neosnovano, predvsem pa neodgovorno polemiko proti Klubu slovenskih študentov na Dunaju. Če Tednik v svojem komentarju o občnem zboru Kluba (št. 11, 15. 3. 1979) naši organizaciji oziroma meni kot odgovornemu predsedniku občnega zbora, očita nedemokratično in samovoljno postopanje pri volitvah novega odbora, to ni nič drugega, kot zavestno potvarjanje resnice.

Bolj kot Klubu samemu pa tako pisanje seveda škodi slovenski manjšini kot celoti, saj laži in obrekovanja niso in ne morejo biti osnova za stvarno sodelovanje vseh slovenskih narodnih organizacij in političnih sil. Kakor je videti, se tega v uredništvu nt niso zavedali, ko so se odločili za kampanjo proti dunajskemu Klubu. Močno tudi dvomim, da take nesramne manipulacije kot si jih je tokrat privoščil nt, koristijo verodostojnosti tega lista.

V celem komentarju o klubskem občnem zboru namreč drži le to, da je bil novi odbor KSS izvoljen soglasno in sicer javno, z dviganjem rok. Vse ostalo pa si je urednik, ki je ta članek napisal, preprosto izmislil. Neresnična je trditev, da sem pri glasovanju spraveval le, kdo je za predlagano listo in da nisem vprašal, kdo je proti ali kdo se glasu vzdrži. V resnici sem pri vsakem glasovanju — vsega skupaj smo na občnem zboru glasovali petkrat — vprašal ne le kdo je za predlog, temveč tudi kdo je proti in kdo se želi vzdržati glasu. Ta postopek se je tekom občnega zbora kar petkrat ponovil, prvič pri glasovanju o načinu volitev, nato pri razrešitvi starega odbora, volitvah novega odbora, volitvah pregledniškega sveta in končno tudi pri sklepanju resolucije KSS o občinskih volitvah. Tednikov dopisnik to tudi dobro ve, tega nikakor ni mogel preslišati, kljub temu pa je v svojem komentarju trdil ravno nasprotno. Tudi glasovanja z dviganjem rok ni nihče samovoljno določil, temveč je to, ker je bila predložena samo ena lista, soglasno sklenil sam občni zbor, zato o

kaki nedemokratičnosti sploh ne more biti govora.

Prav tako tudi ne drži, da ni bilo mogoče razlikovati med volilnimi upravičenci, gosti in tistimi, ki volilne pravice niso imeli. Točnemu pregledu nad udeleženci občnega zbora sta namreč služili dve ločeni listi navzočih, ena za goste, druga za člane, ki so vsi (bilo jih je 58) imeli volilno pravico, ker so pravočasno plačali članarino. Končno moram opozoriti tudi na to, da je zapisnikar zapisoval točen protokol o občnem zboru, ki mora po pravilih vsebovati število navzočih članov, vse sklepe, bistvene spremembe, predloge in dogodke. Iz tega protokola je jasno razvidno, da so Tednikovi očitki dočela neosnovani. To konec koncev lahko potrdijo tudi številni gostje, med njimi tudi zastopnik NSKS, Borut Sommeregger, kakor tudi vsi klubaši, ki so se občnega zbora udeležili. Sploh pa nt zelo podcenjuje demokratično zavest in politično zrelost članov Kluba, ki takega postopanja kot mi ga podtika Tednik, ne bi bili nikdar dopustili.

Očitno je urednika motila trdna solidarnost in enotnost slovenskih študentov na Dunaju, drugače si nezaslišanih obrekovanj, objavljenih v zadnjem Tedniku pri najboljši volji ne morem razlagati.

Čas je že, da si Naš tednik začne resno prizadevati za stvarne in pravične odnose do dunajskega Kluba. Namesto, da v Tednikovem uredništvu upravljajo čas z nekoristnimi polemikami proti slovenskim študentom, naj raje začnejo razmišljati o perečih vprašanjih zaposlovanja slovenskih študentov in visokošolskih absolventov ter njihovem vključevanju v politično in kulturno življenje naše manjšine na Koroškem. Sedaj je še čas, čez deset let pa bo marsikaj zamujeno!

Mirko Boročnik

Pri volitvah novega odbora se je vprašalo le, kdo je „za“ predlagano listo. Kdo je proti listi ali kdo se vzdržuje, tega niso vprašali. Pač pa drži, kakor pravi Boročnik, da so pri ostalih glasovanjih ravnali bolj skrbno, vendar tega NT tudi ni osporaval. Vsa debata o načinu volitev in ali so bile demokratične, bi odpadla, če bi KSS smatral načelo o tajnosti volitev kot osnovno demokratično načelo, ki ga nobeno glasovanje ne bi smelo osporavati.

Uredništvo

Objava pism bralcev ne pomeni, da se uredništvo NT tudi strinja z vsebino pism bralcev.

DOM V TINJAH

Od petka, 30. 3. 1979, ob 19. uri, do nedelje, 1. 4. 1979, ob 13. uri

PRIPRAVA NA ZAKON

Referenti: zdravnik, duhovnik, mati, sodnik

Od petka, 30. 3. 1979, ob 18. uri, do nedelje, 1. 4. 1979, ob 13. uri

MEDITACIJSKI DNEVI ZA ŠTUDENTE, II.

(od 6. do 8. razreda srednjih šol) „Čakati — postiti se — misliti“

Voditelj: kaplan Toni Opetnik

Skupinski pogovor

KNJIGA — OTROKOV PRIJATELJ

Čas: ponedeljek, 2. 4. 1979, ob 19.30 in v torek, 3. 4. 1979, ob 19.30

Kraj: Dom v Tinjah

Vodja: ravnatelj ljudske šole v Žvabeku, g. Janko Tolmajer

Dodatni program:

● film o problemih otroških knjig

● razstava primernih in sodobnih otroških knjig

Povabljeni so:

matere in očetje, stari starši, učiteljice, učitelji in drugi vzgojitelji

V soboto, 31. 3. 1979, od 9. do 17. ure

TEČAJ ZA SPRETNE ROKE

„Velikonočno namizno okrasje“

Voditeljica: sr. Lucija, Tinje

NA ROŽANSKEM IZOBRAŽEVALNEM TEDNU:

Deset nasvetov, kako naj starši ravnajo pri slikanju otrok

- Otrok k slikanju ne priganjajmo, marveč le spodbujajmo.
- Dajajmo jim priložnost za slikanje, s tem da jim nudimo gradivo kot papir, steklo, predloge ipd.
- Znajmo čakati, da otrok sam rad riše.
- Ne spraševati niti kritizirati.
- Z otrokom govorimo o njegovi slikarji.
- Ničesar ne zahtevajmo, ampak le spodbujajmo.
- Spočetka bodimo zadovoljni, če le kratko časa rišejo in jim nagradimo te majhne korake.
- Umazanija spada k slikanju, čistost in red uvažujemo šele spet po slikanju.
- Kot odrasli tudi ob priložnosti slikajmo z njimi.
- Ne zavzemajmo se za otroka, če govori: „Tega ne znam,“ marveč takšne in podobne izjave otroka preslišimo.

MIHAIL ZOŠČENKO:

Spi hitreje, tovariš!

Da čisto po pravici povem, ne potujem nič kaj rad. Vprašanje prenočevanja mi vzame vse veselje. V sto primerih mi je le dvakrat uspelo, da sem dobil hotelsko sobo. Tudi zadnjič sem se imel za hvaliti le naključju, da sem prišel pod streho. V hotelu so me imeli za nekoga drugega. Potem so seveda uvideli svojo zmotu in so mi predlagali, naj sobo zapustim, jaz sem pa tedaj že tako odpotoval. Spočetka me je seveda začudila njihova ljubeznivost. Vrtar mi je namreč dejal: „Žal vam moram nekaj priznati: soba ima napako. Okno je razbito. In če vam bo ponoči skočila mačka na posteljo, se ne prestrašite, prosim!“

„Zakaj mi bo mačka skočila v sobo?“ sem vprašal začudeno. Vrtar pa je dejal: „Veste, v višini okna je smetišče, tako da se živali včasih ne znajdejo prav!“

Ko sem stopil v sobo, mi je bila mačja psihologija takoj jasna. Seveda se je lahko zmotila. Na splošno nisem navdušen nad razkošnimi apartmaji, toda ta umazana kamrica me je nekako potrla. Nad posteljo je visel lepak z napisom: „Spi hitreje, tovariš. Na tvojo blazino čaka že nekdo drug!“

Dejal sem: „Razen tega pa soba ni posebno udobna. Temna je. Od pohištva pa stoji v njej samo postelja, stol in nekakšna omara! Seveda,“ sem dejal, „so pa različni hoteli. Zadnjič sem se na primer v Konstantinovki moral pokriti z namiznim prtom...“

„Namiznih prtov pri nas sploh nimamo!“ me je prekinil vrtar. „Kar pa zadeva mrak, se nikar ne razburjajte. Soba je za spanje. Spite hitreje, tovariš, in nikar ne nadlegujte uprave s svojim odvečnim čvekanjem!“

Nisem se hotel dalje prepirati z vrtarjem in sem odšel v svojo sobo, se slekel, prebral še enkrat napis: „Spi hitreje, tovariš! Na tvojo blazino čaka že nekdo drug!“ in zlezal v svojo posteljo. Prvi hip sploh nisem razumel, kaj se dogaja z menoj. Zdelo se mi je kot da drčim po bregu. Hotel sem se dvigniti, da si ogledam, kakšna po-

stelja je sploh to, toda pri tem sem se zapletel z nožnimi palci v rjuho, ki je imela luknjo. Ko sem se slednjič izmotal iz rjuhe, sem prižgal luč in si ogledal ležišče. Izkazalo se je, da je imela postelja poševno ravnino od glave do nog, tako da se speč človek ni mogel obdržati v vodoravni legi. Položil sem blazino k nogam, potisnil pod njo še kovček in legel narobe v posteljo. Toda zdaj sem bolj sedel kot ležal. Nato sem potisnil v sredino svoj plašč in legel na to svojo zgradbo v trdnem upanju, da bom zdaj opravil svoj hitri spanec.

Komaj pa sem zadremal, so me pričele gristi stenice. No ja, dve, tri stenice me ne bi posebno motile, ampak to je bil pravcat naskok s skakajočo konjenico. Takoj sem prešel v načrtno protiofenzivo. Toda med najhujšim divjanjem boja je nenadoma ugasnila luč. Zatorej sem vstal in pričel stokajoč in preklinjajoč hoditi po sobi, ko sem nenadoma zaslišal trkanje po steni in surov ženski glas se je oglasil: „Kaj za vraga poskakujete v nočnem času kot kakšen norec?“

Med nama se je vnela prava be-

sedna vojna, ki je ne morem ponoviti, ker mi to prepoveduje spodobnost: „Če vas bom, vrag vas vzemi, kdaj srečala,“ je zključila moja soseda, „vam bom eno prišlo, da veste!“

Hotel sem ji nekaj odgovoriti, toda raje sem molčal in sem samo pograbil omaro in jo zagnal proti zidu, tako da je bila prepričana, da streljam. Zato je obmolnila. Jaz sem pa porinil posteljo od zidu, pograbil vrč z vodo in polil vodo okoli postelje, da bi zunanje stenice ne mogle lesti v posteljo. Med peklenskim pikanjem setnic sem skušal zopet zaspati, ko sem slišal onstran stene grozen krik. V razpravi, ki se je znova razvila, sem izvedel, da je v posteljo moje sosede skočila mačka in da se je zaradi tega tako ustrašila. Vrtar, ta bučman, je vse zmešal. Meni je bil obljubil mačko, toda v moji sobi je bilo okno celo, v sosednji pa ne.

Danilo se je. Tedaj sem vzel žim-

nico s postelje in jo razprostrl po tleh. Objela me je blaženost... dokler ni nenadoma zadonela z dvorišča motorna žaga.

Utrujen in pobit in zelen v obraz sem zapustil nesrečni hotel in prišel, da moja noga ne bo nikoli več prestopila prag tega hotela. Toda usoda je hotela drugače. V vlaku, ko sem bil oddaljen že sto kilometrov, sem ugotovil, da mi je vrtar izročil napačno osebno izkaznico. Ker je bila izkaznica ženska, nisem mogel dalje potovati. Naslednjega dne sem se vrnil v hotel. Seveda mi je bilo vražje neprijetno, ko sem se srečal s svojo nočno sosedo, ki je odpotovala z mojo osebno izkaznico in ki se je prav tako morala vrniti. Toda ta učiteljica plavanja se je izkazala kot imenitno dekle, tako da sva se ne glede na nočno dramo sprijateljila. Iz tega je razvidno, da utegne imeti potovanje in bivanje po hotelih tudi svoje dobre strani.

ART BUCHWALD:

Preprečimo nezvestobo!

Eden od problemov zakonskih parov z majhnimi otroki je v tem, da je iz njihovega življenja romantika skoraj popolnoma izginila. Ne ki moj prijatelj je ta problem zelo uspešno rešil. Vsak teden je doživel s svojo ženo po eno „pustolovščino“.

Tega dne je zjutraj poljubil svojo ženo in odšel na delo. Okoli poldneva jo je poklical po telefonu in šepnil:

„Tukaj Gregor. Je tvoj mož doma?“

Žena mu je odgovorila:

„Ni. Moj stari je odšel v pisarno.“

„Popoldne se morava sestati,“ je nadaljeval mož.

„Ne morem. Moram biti doma, ko pridejo otroci iz šole.“

„Naj kdo v sosesčini poskrbi zanje. Reci sosedi, da imaš nujen opravke v mestu.“

„Smem to storiti?“

„Prosim te, draga. Tako malo časa imava zase.“

„Bojim se.“

„Ljubim te.“

„Dobro, prišla bom. Kje se bova dobila?“

„Nekje, kjer naju nihče ne pozna. Ob treh bom prišel z avtom na vogal Ulice F. in Štirinajste ulice.“

Žena se je dogovorila s sosedo, da je poskrbela za otroke, in oblekla svojo najlepšo obleko. Odpeljala se je v mesto, parkirala svoj avto nekaj ulic od kraja sestanka in čakala na vogalu.

Mož se je pojavil v avtu. Žena se je bojzljivo ozrla okoli sebe in nato vstopila v avto.

„Bojim se, da me je kdo videl, dragi,“ je rekla nervozno.

„Pomiri se,“ ji je odgovoril mož z nežnim glasom.

„Kam pojdeva?“ je vprašala žena.

„Onstran mostu je motel. Tam bova najela sobo.“

Ko sta stopila v sobo, se je žena nasmehnila.

„Nisem prinesla ščetke za zobe s seboj.“

„Mislim sem nate ves teden,“ ji je rekel in jo poljubljal.

„Jaz tudi nate,“ mu je odgovorila žena. „Željno sem pričakovala ta trenutek. Zdelo se mi je, da se dnevi strašno vlečejo.“

„Hotel sem ti telefonirati, pa sem se bal, da se bo oglasil tvoj mož.“

„Oh, moj stari ne bi za nič na svetu zapustil televizorja, kadar zazvoni telefon. Ali tvoja žena ve za najino zvezo?“

„Preveč dela ima z otroki. Taj-

nici sem rekel, naj ji reče, da sem na seji, če bi me poklicala.“

„Kako dolgo bova nadaljevala tako?“

„Ne misli na bodočnost! Bodi zadovoljna s tem, kar nama nudi ta blaženi trenutek.“

„Če bi se prej spoznala...“

„Tudi meni je žal.“

Ob šestih sta zapustila motel in moj prijatelj je odložil svojo ženo na vogalu Ulice F. in Štirinajste ulice.

„Na svidenje do prihodnjega tedna,“ ji je rekel, ko jo je poljubljal pri slovesu.

„Zdelo se mi je kot prava večnost,“ je odgovorila vsa v solzah.

Stopila je iz avta in se ni več ozrla.

Uro pozneje je prišel mož domov.

„Se je kaj zgodilo?“ jo je mimogrede vprašal, ko jo je poljubljal na lice.

„Vedno enak, trapast dan. Je pri tebi kaj novega?“

„Nič. Minil je samo še en dolgočasen dan,“ ji je odgovoril mož in zehnil.

Oba sta se v sebi tiho nasmehnila in sedla k večerji.

NAROČILNICA

Naročam letni abonma za „Naš tednik“, za ceno 150.— šil.
(200.— din)

Ime: _____

Naslov: _____

Datum _____

Podpis _____

Valentin Polanšek

5

Križ s križi

Pod večer je zvedel od deda, da so pobasali v trgu tudi nekaj ljudi. Pipa je vzel iz ust in se skoraj škodoželjno zarežal: Še Planinškovega siromaka so gnali. Kaj jim je pa še ta snedel?

Veliki sivi avtomobili so se nagnetili vzdolž poslopij, katera obdaja v raznovrstnih fasadah nenakomerni trg. Na južnem delu trga, za dvema koštanjema, že z nastavki vigrednih cvetličnih sveč, sameva cerkev. Danes jemlje pod svoje okrilje zbežane okoličane kakor koklja piščeta, po katerih grabi jastreb.

Srepa se vbadajo okenske šipe, kot žalostne oči, v aprilski dan, katerega meljejo v preplah policijski avtobusi in trope uniformirancev SS. V tej cerkvi se berejo že leto dni vigilije za mrtvecem: za slovenskim jezikom!

Duhovnik Slovenec ne sme več v materinem jeziku opravljati božjo službo. Dušnega pastirja stalno obvhavajo v župnišču varnostni organi. Uradno ga imajo zapisanega „čušenpaf“. Rablji krvoločne

trojice, ki se skriva za frazo, „ajn folk, ajn rajh, ajn firer!“ si prizadeva na vse kriplje, da se dokončno prežene jezik domačinov, pa tudi milost prave svete trojice!

Župnik tiči v svoji sobi, potopljen v gorečo molitev. Spodnji šipi pri obeh oknih sta zastri s pritrjenimi zaveskami. Od zunaj ne more nihče župnika videti.

Dušni pastir sklene trše svoje roke. Polglasno in vzdihujoče moli. Oči mu v presledkih uhajajo skozi ozko odprtino med zavesco in okenskim okvirom. Gleda tolpe uniformirancev zunaj na trgu ob velikih, odurnih vozilih. Ni še bilo takih avtov v tem kraju. Tudi lani ne, ko so Nemci napadli Jugoslavijo.

Molitev se pogosteje razcefra v nadutem vrvežu zunaj, nemir moti zbranost pobožnega moža.

Zdaj se je začelo pri nas! Zdaj se je začelo pri nas! režejo temne misli blago dušo.

Ob belkastih okenskih zaveskah se mu v spominu pojavi obraz kaplana Tonija. Pred leti je bil na tej župnji. Dobro sta se ujemala. Mladi sobrat v Kristusu je bil vnet za svečeniško poslanstvo. Skoraj prenapet, preočiten antihitlerjanec je bil. Župniku, ki je zdaj že deseto leto tukaj, je od občudovanja jemalo sapo, ko je sodoživljal zagrizeno kaplanovo borbenost za resnico in pravico.

Spet obvisijo župnikove oči na uniformirancih zunaj. Bili so podobni orožnikom. Samo obleka je bila bolj sivkasta. Ne samo na prsni strani, ampak tudi na rokavu so nosili srebrnkaste orle.

Bog se usmili sobrata Tonija! Ko je bil od tukaj premeščen na drugo dušnopastirsko mesto, je bilo po njem. Poslušal je ljubljanski radio, pa so ga ovadili. Pri aretaciji je očitno povedal svoje mnenje. Pa so ga odvedli v koncentracijsko taborišče.

Župnik zagleda zunaj na cesti novo gručo ljudi, tržani so bili. Tega reveža Štampuca vlečejo? Kaj jim je pa še ta napoti? Saj je bil samo socialdemokrat in poprečen krčmar. Štiriintridesetega leta so ga čisto po neumnem pretepali in zapirali. Dober človek je bil drugače. Saj v svoji štacuni je dosti dajal ljudem hrane na up in večkrat pa kaj tudi v bogajme. Pijače pa ne. To je bil pa še pameten! In starega Štampuca tudi ženejo? Ko ima mož že toliko križev na hrbtu! Bili so bolj mlačni glede cerkve. Pa bom tudi zanje molil.

Ampak novi zagon župnikovega žebranja kaj kmalu trči ob novi nemir. Kakor bi nevidne ptice spuščal nekdo v sobo, ki se do onemoglosti zaletavajo v šipe, dokler ne popadejo mrtve ob nepričakovani stekleni steni na tla:

Kaj bo z menoj? Misli dušnega pastirja se ovijajo dogodkov z duhovnim sobratom Vinkom, katerega so v zaporu zastropili. Kako je bil ta človek odločen in se možato potegoval za resnico in pravico napram oblastnikom novega reda.

Duhovnikove misli se zapletajo okoli dogajanj v škofijskem ordinariatu. Mnogo nejasnosti je ostalo.

Zdaj gleda župnik tja proti Žagarjevi gostilni, ki velja za središče nemštva v tem kraju. Koga zagleda tam izstopiti? Kmeta iz Sosednja Brbca! Kaj

TV AVSTRIJA

1. SPORED

NEDELJA, 1. aprila: 11.00 Govor in odgovor — 15.35 Počitnice kot še nikoli — 17.00 Toby in Tobias — 17.30 Pinocchio — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 7. kontinent — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.50 Sport — 20.15 Glasba je adut — 22.15 Šport — 22.25 Nočni izbor.

PONEDELJEK, 2. aprila: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV: Questa e Napoli — 10.30 Kjer šumijo stari gozdovi — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Orzowei — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Svicarska družina Robinson — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Šport ob ponedeljkih — 21.00 Petrocelli — 21.45 Poročila — 21.50 Večerni šport.

TOREK, 3. aprila: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV: Fizika — 10.30 Počitnice kot še nikoli — 17.00 Am, dam, des — 17.25 Tudi hec mora biti — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Svet živali — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Zgodbe o... prismojenih — 20.55 Politična dokumentacija — 21.40 Hotel v Duke-ulici — 22.30 Poročila in šport.

SREDA, 4. aprila: 9.00 Tudi hec mora biti — 9.30 Knjiga — otrokov partner — 10.00 Šolska TV: Surovine in svetovno gospodarstvo: Svinec — 10.30 Diamanti za zajtrk — 17.00 Princezinja Melanie — 17.25 Rdeči avtobus — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Tony Randall — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Čarobna piščal — 23.00 Poročila in šport.

ČETRTEK, 5. aprila: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Les gammas, francoščina — 10.00 Koncil v Konstanzi (Šolska TV) — 10.30 Poletna ljubezen — 17.00 Am, dam, des — 17.25 Zivalski leksikon — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Televizijska kuhinja — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Hudič kot služabnik — 21.05 Zgodbe iz Avstrije — 22.00 Poročila in šport.

PETEK, 6. aprila: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV: Werner Berg — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Ognjeni ptiči pripravljeni za štart — 17.00 Am, dam, des — 17.25 Lutkovno gledališče — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Zgodovina ladjarstva — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.15 XY-ne-

rešeno — 21.25 Na poti — 22.10 Šport in reklama — 22.20 ... ki ga tepejo — 23.50 Poročila.

SOBOTA, 7. aprila: 15.20 Večni valček — ženske okoli Johanna Strauša — 17.00 Slikati, risati, oblikovati — 17.30 Moj stric z Marsa — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Muppets-šov — 18.25 Dober večer... Heinz Conrads — 19.00 Avstrija v sliki z aktualno Južnotirolsko — 19.30 Čas v sliki 1 s kul-

saturo — 18.05 Orientacija — 18.30 Najmočnejša moč komediantov je resnica — 19.30 Ljudje, trgi, muzikantje — 20.00 Spotlight da capo — 20.15 Znanje aktualno — 21.25 Adamova kronika — 22.25 Čas v sliki 2 s kulturo ter karikaturami tedna — 23.00 Mednarodni šov ob petkih: Bayanihan.

SOBOTA, 7. aprila: 17.00 Club regional — 17.55 Knjiga — otrokov partner — 18.25 Brez nagobčnika — 19.30

RADIO CELOVEC SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 1. APRILA:

07.05—07.35 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 2. APRILA:

14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Iz ljudstva za ljudstvo.

TOREK, 3. APRILA:

09.30—10.00 Land an der Drau — dežela ob Dravi — 14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Šport

turo — 19.55 Šport — 20.15 Na tekočem traku — 21.55 Šport — 22.10 Vprašanja kristjana — 22.20 Storijska Mafije — 23.50 Poročila.

TV Avstrija 2. spored

NEDELJA, 1. aprila: 16.00 Stekleni človek — 17.00 Dežela in ljudje — 17.30 Pregled — 18.00 The Marx-brothers: go west — 19.20 Revija Danske — 20.00 Knjižni bazar — 20.15 Rafferty in divja dekleta — 21.45 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 2. aprila: 18.00 Challenges — 18.30 National Geographic: Jadranje v Sahari — 19.30 Ljudje, trgi, muzikantje — 20.00 Hotel v Duke-ulici — 20.50 Prost vstop — 21.45 Čas v sliki 2 — 22.15 P kakor ponaredba.

TOREK, 3. aprila: 18.00 Avanti, avanti! — 18.30 Bolno telo zaradi bozne duše — 19.15 Nova — 19.30 Ljudje, trgi, muzikantje — 20.00 Prizorišča svetovne literature — 20.45 Veliki dan — 22.00 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.35 Club 2.

SREDA, 4. aprila: 18.00 Francoščina — 18.30 Branje in življenje: Kako ravnati z biblijo — 19.30 Začetki letalstva — 20.00 Jarmark — 21.30 Čas v sliki 2 — 22.05 Čas v sliki 2 — špecialno.

ČETRTEK, 5. aprila: 18.00 Ruščina — 18.30 Prost vstop — 19.30 Ljudje, trgi, muzikantje — 20.00 Prepri v spalnici — 21.50 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.25 Club 2.

PETEK, 6. aprila: 18.00 Beseda k

— V. Zaletel: Svetovna verstva, V. „Islam“.

SREDA, 4. APRILA: 14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Veseli val.

ČETRTEK, 5. APRILA: 14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Glasbeni mojstri.

PETEK, 6. APRILA: 14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Iz kulturnega življenja.

SOBOTA, 7. APRILA: 09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Munsterjevi — 19.55 Galerija — 20.15 Neka žena gre svojo pot — 22.00 Bourbon street.

TV Ljubljana

1. SPORED

NEDELJA, 1. aprila: 8.45 Poročila — 8.50 Za nedeljsko dobro jutro — Cez tri gore... Oktet bratov Pirnat — 9.20 Marija — 10.25 Sezamova ulica — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.30 Poročila — Katastrofe, dokumentarni film — TV žehnik — Športna poročila — Doseje našega časa: Leto 1969 — Mo-da za vas — Retrospektiva TV drame: Josipina — Poročila — Ivanhoe — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Kmečki punt — 21.05 Slovenci od naselitve do marčne revolucije 1848 — 21.50 TVD — 22.05 Športni pregled.

PONEDELJEK, 2. aprila: 9.00 TV v šoli: Pravljičica, Planinski kraj, Za prosti čas — 10.00 TV v šoli: Materinščina, Risanka, Fizika — 11.10 TV v šoli: Za najmlajše — 15.00 TV v šoli, ponovitev — 16.00 TV v šoli, ponovitev — 17.20 Poročila — 17.25 Vrtec na obisku: Budnica za miške — 17.35 Katastrofe, serijska oddaja — 18.05 Gremo v gore, izobraževalna oddaja — 18.35 Obzornik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 P. Lužan: Srebrne nitke, predstava gledališča Glej — 21.05 Kultura in samoupravljanje — 22.05 TV dnevnik.

TOREK, 3. aprila: 8.45 TV v šoli: Naše, tvoje, moje, Ali ste vedeli, Fizika, Ladjedelnštvo, TV vrtec, Dnevnik 10 — 10.00 TV v šoli: Zemljepis, Risanka, Glasbeni pouk — 14.45 TV v šoli, ponovitev — 16.15 Šolska TV: Anagažirani lepak, Znanost, kultura in umetnost v NOB, Radiološko opazovanje — 17.20 Poročila — 17.25 Tuja folklor: Poljska — 17.55 Pisani svet — 18.30 Obzornik — 18.40 Po sledeh napredka — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Turizem 1979: Kruh ali pogača — 20.45 Decaux: Rosenberga ne smeta umreti — 21.50 Evropski operni pevci: Biserka Cvejić — 22.15 TV dnevnik.

SREDA, 4. aprila: 9.00 TV v šoli: Matematika, Zagrebški muzej, Hej, brigade — 10.00 TV v šoli: Izobraževalni film, Risanka, Kocka, kocka, Reportaža — 17.35 Poročila — 17.40 Zgodbe o Prsmukih — 17.55 Vincent van Gogh — 18.20 Ne prezrite — 18.35 Obzornik — 18.45 Od vsakega jutra raste dan — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Film tedna: Daleč proč in blizu — 22.15 TV dnevnik.

ČETRTEK, 5. aprila: 8.55 TV v šoli: Geometrija, Selitev ptic, Avstralija — 10.00 TV v šoli: Francoščina — 10.30 TV v šoli: Umetnost, Risanka, Kemija — 15.55 Šolska TV: Anagažirani lepak, Znanost, kultura in umetnost v NOB, Radiološko opazovanje — 17.00 Poročila — 17.05 Opera narave — 17.55 Televizija brez trebuha — 18.35 Obzornik — 18.45 Čarobno sedlo — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Oči kritike — 20.45 Aberfan, TV opera — 21.30 Stiri ženske, dokumentarna oddaja — 22.25 TV dnevnik.

PETEK, 6. aprila: 9.00 TV v šoli: Materinščina, Od petka do petka, Primeri 10.00 TV v šoli: Angleščina, Risanka, Zgodovina — 15.00 TV v šoli, ponovitev — 17.15 Poročila — 17.20 La Fontainove basni — 17.35 Dnevi z gumbkom — 18.05 Domači ansambli: Štirje kovači — 18.35 Obzornik — 18.45 Družbena samozočita — 19.10 Spekter — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Zabavno-glasbena oddaja — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Šerif v New Yorku, serijski film — 22.30 TV dnevnik — 22.45 625 — 23.05 Jazz na ekranu: Helen Humes.

SOBOTA, 7. aprila: 8.00 Poročila — 8.05 Zgodbe o Prsmukih, serijska oddaja — 8.15 Vrtec na obisku: Budnica za miške — 8.25 Čarobno sedlo, oddaja TV Skopje — 8.55 Pisani svet — 9.30 Camilla — 10.25 Po sledeh napredka — 10.55 Dokumentarna oddaja 15.20 Poročila — 15.25 Nogomet: Željezničar — Crvena zvezda, prenos — 17.15 Oliver Twist, mladinski film — 19.05 Naš kraj — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Rubens, nadaljevanje — 21.00 Vrnitev od mrtvih, celovečerni film — 22.40 TV dnevnik.

TV Ljubljana 2. spored

NEDELJA, 1. aprila: 8.55 Poročila — 9.00 Oddaje za JLA — 15.30 Nedeljsko popoldne — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Včeraj, danes, jutri — 21.10 Celovečerni film.

PONEDELJEK, 2. aprila: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Usoda nekega Carlilija, otroška oddaja — 18.00 Pravljičica — 18.15 Dokumentarna oddaja — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Športna oddaja — 20.35 Izkušnje — 21.05 Poročila — 21.15 Film.

TOREK, 3. aprila: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Otroška oddaja — 18.15 Nove knjige — 18.45 Narodna glasba — 19.30 TV dnevnik — 20.00 TV drama — 21.40 Včeraj, danes, jutri — 22.00 Znanost — 22.45 Zabavno-glasbena oddaja.

SREDA, 4. aprila: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Otroška oddaja — 18.15 Izobraževalna oddaja — 18.45 Glasbena oddaja — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Izbor v sredo — 21.30 Zabavno-glasbena oddaja — 22.15 TV dnevnik.

ČETRTEK, 5. aprila: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Tehnica — 18.15 Znanost — 18.45 Peščena ura, kviz — 19.30 TV dnevnik — 20.00 To sem jaz — 21.00 Zabavno-glasbena oddaja — 22.00 Včeraj, danes, jutri — 22.15 Dokumentarna oddaja.

PETEK, 6. aprila: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Mali svet, otroška oddaja — 18.15 Družbena tema — 18.45 Glasbeni amaterji — 19.30 TV dnevnik — 20.00 V ospredju, kulturna oddaja — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Portreti — 21.50 Zabavno-glasbena oddaja — 22.40 Simfonična glasba.

SOBOTA, 7. aprila: 18.10 Poročila — 18.15 Narodna glasba — 18.45 Kri-lati farmacevti — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Glasbena oddaja — 21.00 Poročila — 21.10 Dokumentarna oddaja.

pa on danes tu okoli kolovrati? Precej samsvoj človek je siromak! Že tisto njegovo prizadevanje trintridesetega leta, da s pomočjo ponemčevalne „sidmarke“ zgradijo na njegovem zemljišču novo šolo v grapi, je bilo nekaj čudnega za našega domačega človeka. Koliko sva se z njegovo blago so-progo prizadevala, da bi vsaj zahteval, da pride na poslopje dvojezičen napis, pa ne samo nemški. Pa nič. Možakar se mi od takrat zdi jako vihrav in dvo-rezen; pa preveč častihlepen je. In kako se trudi s svojo polomljeno nemščino, da se mu vse smeje. Kot izgleda, se še sam spreta ne? In odkar je Hitler v deželi, joj, kako dviga desnico v pozdrav! Še in še bova morala z njegovo ženo moliti zanj!

Nehote pride župnik zdaj na drugega kmeta iz okolice, o katerem je tudi šel glas, da je postal vnet pristaš režima: na Piskrovega Jozal! Zdaj se menda sam podpisuje „Zep“. Tudi njegova žena je vzorna družica, mati in gospodinja. Vestno hodi v cerkev. Z njo sem že govoril. A je trdila, da se njen mož nikamor ne vtikuje. Čudno, prav Piskrova hiša, ki je dala toliko izobraževalcev in zavednih ljudi! O Jozu mi je pripovedoval stari Vojda, kakšen vnet Slovenec je bil za časa plebiscitnih bojev. Nikogar ni pustil v trgu nemško govoriti. Baje se je kar z vsakim spoprijel? Potem pa je po dvajsetem letu, kot bi luč upihnil, popustil. Zdaj pa je menda neki višji funkcionar v stranki. Bog v nebesih, kaj pa se dogaja z ljudmi? Ali je že vse hudi duh obsedel? In tudi iz sosedne župnije, iz Obvrhja čujem podobne reči. Kam bo to še privedlo? Sam Kristus pomagaj!

— Le koj pojdi v šolo, da boš enkrat bolje imel na svetu kot jaz! je rekla drugi dan mati in spravila Zdravka iz postelje. Sanjalo se mu je, da sta se deda in nadučitelj v domači kuhinji kregala o Hitlerju; pa pride Brčkov boter in so začeli peti alelujo.

Še danes ni bilo vseh otrok v šestem razredu. Tesarjev je že na dvorišču začel nagajati: A s teboj niso šli? Kako pa to?

Zdravko mu je samo nevarno šepnil: Ti bom že v Plavžu povedal, le čakaj!

Tudi v razredu so se ga obezale nekatere učence, zlasti Nacetova Linde je bila hudičevo strupe-na: Saj bi morali vse okoličane in take (z očmi je pomignila na Zdravka) spraviti! Tukaj se ponaša kot najboljši učenec, zraven pa še pri hajotu ni!

— Saj je, kaj ti veš! se je zavzel Zdravkov sedežni sosed.

Če ga pa nikoli ni k „dinstu“. Saj je rekel Karli, fenlajfirer, da bo to javil naprej! je pikala črnolasa punca, ki je pravzaprav po očetovi strani imela prednike v Franconovem sorodstvu.

V tem hipu je vstopil nadučitelj.

Učenci so se postavili sunkoma kot strumna četa. Nadučitelju so se veličastno — kot vselej pri tem početju — zasvetile oči za svetlimi očali. Danes še prav posebno zmagoslavno:

— Heil Hitler!

— Haj Hitla!

Zdravko je čutil namesto nog samo žerjavico grozne bolečine, v desnico je prehajala taka sla-

bost, da jo je komaj držal kvišku. Na jok mu je šlo.

V razredu so sedeli voditelji pimpfov in mlajših letnikov Hitlerjeve mladine. Večinoma otroci nacističnih veljakov. Pa so ti začeli o tem, kar je napeto lebdelo v zraku. Nadučitelj je z zresnjeno kritiko razglasil:

Državi nevarni elementi bodo izseljeni v osrčje velikega nemškega rajha!

Tam se bodo laže naučili nemško! se je vmešal mladinski vodja Richard. Pisal pa se je Rayowsky.

Nadučitelj se je zravnal in se z vidnim zadovoljstvom nasmehnil. Zdravko pa je trepetal, kdaj se bo srečal z nadučiteljevimi očmi. Pričakoval je nekaj groznega. V črevesju mu je nevarno gomazdelo. Dolgo se je vleklo to mučno obiranje zadnjega dogodka.

Ako je nadučitelj poučeval, razlagal nove račune, nove slovniške vozle, razdeljeval nove kosce modrosti in izobrazbe, tedaj ga je Zdravko gledal s čisto drugimi očmi: spoštovanje in hvaležnost in zanimanje in slast po novih pridobitvah duha in srca je bilo v njih.

Ampak visoki mož je često zlorabljal svoj pedagoški položaj in se ponašal kot oblastni krajevni vodja hitlerskega režima!

Vsa ura je minevala z govoričenjem o včerajšnjem dogodku. Končno je rekel nadučitelj: Povejte doma, da je s tem akcija izselitve končana. Nič več ne bo izseljen. Ljudje naj spet pridno delajo. Gledal je predvsem otroke, ki so prihajali iz bližnjega okolja v trg.

(Dalje prihodnjič)

Tako so volili po 23 občinah

Primerjava volitev 1973, 1975, 1979

STRAJA VAS: SP 330 (351), 5 (6); VP 514 (585), 9 (9); Volilna skupnost 111, 1.

BEKŠTANJ: SP 2516 (2007), 16 (14); VP 1107 (1256), 7 (9); FP 476 (424), 3 (3); Enotna lista Bekštanj (EL) 255 (275), 1 (1).

ROŽEK: SP 490 (396), 9 (8); VP 217 (211), 4 (4); Enotna lista Rožek (EL) 98 (94), 2 (2).

ŠENTJAKOB V ROŽU: SP 1681 (1322), 16 (12); VP 517 (766), 4 (7); KP 101 (140), 0 (1); Socialnagospodarska skupnost (SGS) 336 (353), 3 (3).

VRBA: SP 1725 (1851), 10 (12); VP (Petritsch) 1745 (880), 11 (6); FP 809 (1300), 5 (9); Enotna lista Vrba (EL) 185, 1.

ŠKOFIČE: SP 632 (608), 9 (9); VP 305 (187), 4 (3); FP 82 (136), 1 (2); Enotna lista (EL) 130 (115), 1 (1).

SELE: SP 250 (261), 6 (6); VP 39 (58), 0 (1); Enotna lista (EL) 209 (166), 5 (4).

ŠMARJETA V ROŽU: SP 256 (220), 6 (5); VP 296 (301), 7 (8); KP 55 (51), 1 (1); Enotna lista (EL) 48, (56), 1 (1).

BILČOV: SP 488 (474), 8 (8); VP 307, 5; FP 36, 0; Enotna lista (EL) 115, 2.

HODIŠE: SP 560 (420), 9 (8); VP 246 (234), 3 (4); FP 93 (140), 1 (2); Enotna lista (EL) 125 (87), 2 (1).

KOTMARA VAS: SP 844 (691), 11 (11); VP 472 (337), 6 (5); FP 80 (170), 1 (2); Enotna lista (EL) 100 (119), 1 (1).

BOROVlje: SP 2772 (2277), 17 (14); VP 972 (1072), 6 (7); FP 395 (649), 2 (4); KP 191 (237), 1 (1); Volilna skupnost Borovlje 224 (246), 1 (1).

BISTRICA V ROŽU: SP 942 (777), 12 (10); VP 337 (488), 4 (6); FP 74, 1; KP 34, 0; Volilna skupnost 167 (177), 2 (2).

VELIKOVEC: SP 3164 (2744), 16 (15); VP (Hans Glantschnig) 2360 (2154), 12 (11); FP 737 (899), 3 (5); Enotna lista (EL) 159, 0.

SUHA: SP 242 (202), 5 (4); VP (Siegfried Skubl) 406 (419), 9 (10); Enotna lista Suha (EL) 64 (69), 1 (1); Wahlgemeinschaft Neuhaus 30 (0).

PLIBERK: SP 1250 (997), 9 (8); VP (Othmar Mory) 1376 (1099), 11 (9); Enotna lista Pliberk (EL) 833 (883), 6 (7); Wahlgemeinschaft + FPÖ Bleiburg (WG) 128 (361), 1 (3).

DJEKŠE: SP 288 (297), 8 (8); VP 207 (206), 5 (5); FP 67 (63), 1 (1); Enotna lista (EL) 54 (41), 1 (1).

GALICIJA: SP 336 (419), 5 (7); VP 583 (357), 9 (6); FP 33, 0; Enotna lista (EL) 82 (71), 1 (1).

GLOBASNICA: SP 483 (380), 8 (6); VP 226 (284), 3 (5); KP 14, 0; Enotna lista Globasnica (EL) 244 (229), 4 (4).

ŽITARA VAS: SP 567 (575), 9 (10); VP 350 (321), 5 (5); Enotna lista Žitara vas (EL) 250 (215), 3 (3); Wahlgemeinschaft Tonitz 170, 2.

ŠKOCIJAN: SP 1083 (741), 11 (9); VP (Drobesh Alois) 768 (800), 8 (9); FP 230 (237), 2 (2); Gospodarska lista (WGL) 261 (291), 2 (3).

DOBRLA VAS: SP 1717 (1510), 13 (12); VP 1135 (1128), 8 (9); FP 154, 1; Enotna lista (EL) 234 (220), 1 (1).

ŽELEZNA KAPLA: SP 1232 (1188), 15 (14); VP 462 (554), 5 (6); FP 81, 0; KP 88 (96), 1 (1); Enotna lista (EL) 186 (201), 2 (2).

	Občinske volitve 1973			Deželnozborske volitve 1975			Občinske volitve 1979		
	štev. glasov	%	mandati	štev. glasov	%	štev. glasov	%	mandati	
Straja vas	—	—	—	60	6,5	111	11,6	1	
Rožek	94	12,0	2	100	12,6	98	12,2	2	
Bekštanj	275	6,8	1	280	6,8	255	5,9	1	
Šentjakob	353	13,7	3	398	15,2	336	12,8	3	
Vrba	—	—	—	174	4,1	185	4,1	1	
Škofiče	115	11,0	1	95	8,8	130	11,3	1	
Hodiše	87	9,9	1	95	10,3	125	12,2	2	
Kotmara vas	119	9,0	1	116	8,5	100	6,7	1	
Bilčovs	—	—	—	192	21,9	115	12,2	2	
Bistrica	177	11,5	2	177	11,6	167	10,8	2	
Borovlje	246	5,5	1	260	5,6	224	4,9	1	
Šmarjeta	56	8,9	1	51	8,0	48	7,3	1	
Sele	166	34,2	4	188	38,7	209	42,0	5	
Galicija	71	7,7	1	68	7,4	82	7,9	1	
Železna Kapla	201	9,9	2	323	15,5	186	9,1	2	
Žitara vas	215	17,7	3	199	15,6	250	18,7	3	
Dobrla vas	220	7,3	1	249	8,1	234	7,2	1	
Škocijan	291	13,6	3	288	13,3	261	11,1	2	
Velikovec	—	—	—	181	3,0	159	2,5	0	
Djekše	41	6,8	1	38	6,4	54	8,8	1	
Pliberk	883	26,4	7	835	24,4	833	23,2	6	
Globasnica	229	25,0	4	254	27,5	244	25,2	4	
Suha	69	10,0	1	75	11,1	64	8,6	1	

Volitve: tako so se odrezale samostojne liste v 23 občinah

● V **Straji vasi** so Slovenci vstajenje slavili že štiri tedne pred Veliko nočjo: kajti premiera samostojne kandidature je bila prodoren uspeh. Za kandidaturo so se Ziljani odločili po deželnozborskih volitvah pred štirimi leti. Tedaj je KEL dobila 60 glasov, kar bi zadostovalo za en mandat. Z vztrajnim in tihim delom — brez vsake javne propagande, a z obiski in prepričevanjem od človeka do človeka — so se zaupniki samostojne liste močno stopnjevali in priborili 111 (!) glasov. Mandat za Jožefa Schnabla, pd. Štuca iz Drašč je več kot „popovštran“: le štiri glasov je manjkalo, pa bi Slovenci dobili drugi mandat. Glasove je Volilna skupnost odtegnila ÖVP (3/4) ter SPÖ (1/4). Župana bo tudi v naprej stavila ÖVP, ki je obdržala svojih devet mandatov. Socialisti pa so za svoje preziranje Slovencev prejeli račun in izgubili en mandat.

V občinah Roža južno od Drave, od Bekštanja do Šmarjete je opaziti močan porast glasov v prid SPÖ. V Bekštanju in Rožeku so celo nastopali z novimi prvimi kandidati — in kljub temu močno napredovali. Od Bekštanja do Šmarjete so samostojne liste obdržale svoje mandate.

● V **Rožeku** je EL kljub temu, da je povečala svoj delež glasov, obdržala drugi mandat le s tisto srečo, ki jo ima zmožni: ko je šlo za zadnji, 15. mandat, so tako socialisti kakor EL imeli zanj 49 glasov. SPÖ 10 mandatov ali EL 2 mandata? Odločil je žreb.

● V **Šentjakobu** se je župan Gressl stopnjeval od 12 na 16 mandatov, to je od absolutne do dvotretjinske večine. Pri tem je skoraj razpolovičil ÖVP, ki je padla od 7 na 4 mandate. Poleg tega je Gressl požrl še edinega komunista v občinski sobi. Socialna gospodarska skupnost je bila torej edina v Šentjakobu, ki ji ni bilo treba odstopiti kakšnega mandata socialistom. Ta uspeh moštva okoli Mihe Antoniča, akoravno je postal delež manjši, je

treba posebej ceniti še zaradi drugega dejstva: ravno samostojna lista Šentjakob je bila tista, na katero so se druge stranke še posebej osredotočile v propagandi, ker so ravno od nje pričakovale, da bo izgubila najmanj en mandat.

V tej naravnost podli propagandi so se še posebej „odlikovali“ komunisti, ki so Antoniča osebno napadali, poleg tega pa v svoji propagandi s sladkimi besedami snubili zbor SPD „Rož“. Vendar so volilci 25. marca povedali komunistom, da je v Šentjakobu en komunističen mandat točno za enega preveč.

Za en glas pa je Socialnagospodarska skupnost (SGS) Šentjakob zgrešila sedež v občinskem predstavništvu. Proti eni glasovnici, ki so jo šteli za neveljavno, je SGS vložila priziv. Če dobi prav, je sedež njen.

● V **Bistrici** so socialisti pridobili na račun ÖVP dva mandata. Dva mandata je obdržala tudi Volilna skupnost.

● V **Borovljah** je SPÖ napredovala za tri mandate, odvzela tamkajšnji „elitni“ FPÖ dva in enega ÖVP. Volilna skupnost je obdržala mandat.

● V **Šmarjeti v Rožu** je župan Plahsnig (ÖVP) izgubil en mandat in s tem absolutno večino. SPÖ je enega pridobila, EL svojega obdržala.

● V **Selah** je moštvo okoli Mirka Oražeta pridobilo k dosedanjim štirim mandatom še enega. Mandat so si priborili na Kotu, kjer je polovica glasov pripadala EL. SPÖ je obdržala svojih šest mandatov, ÖVP je izgubila edinega (!). Tako so torej Sele edina Koroška občina brez mandatarja ÖVP v občinski sobi.

● Kar so v **Vrbi** obljubili pri deželnozborskih volitvah 1975, so držali tudi pri občinskih volitvah zadnjem nedeljo. KEL je zaupalo 174 volilcev, ali 4,1 procentov; ob splošnem povečanju števila volilnih upravičencev je tudi sodelavcem

EL uspelo povečati število glasov in točno držati delež. Rezultat: Herman Mačnik sedi kot slovenski občinski odbornik v občinskem parlamentu veleobčine Vrba. Ta uspeh je treba še posebej ceniti zaradi tega, ker so tako pri ÖVP kakor pri SPÖ kandidirali Slovenci na izglednih mestih. Razen tega je skušala predvsem SPÖ zabraniti slovensko kandidato z argumentom, da bi s tem podprli naciste. V Vrbi je namreč črni župan Petritsch pripadal najmanjši frakciji (SPÖ 12, ÖVP 6, FPÖ 9 mandatov).

Berite in širite „nt“!

Socialisti so prežali na absolutno večino, vendar so izgubili dva mandata, medtem ko je Petritsch skoraj podvojil število glasov in mandatov, FPÖ pa je bila malo da ne razpolovičena. Novo stanje: SPÖ 10, ÖVP 11, FPÖ 5 mandatov.

● V **Škofičah** je EL obdržala mandat, vendar se je stopnjevala. Tudi tam ima SPÖ slej ko prej absolutno večino.

● V **Hodišah** sta prva kandidata Fridi Sabotnik in Toni Miksche delala za Enotno listo tako marljivo propagando, da je postala le-ta sitna vsem strankarskim etabliranim mandatarjem, ki so se morali v svoji propagandi ukvarjati z iniciativami EL, ter jih skušati kopirati. Nov občinski list, zelo posrečeni plakati ter predvsem iznajdljivost pri iskanju novih plasti volilcev, vsako noč na novo postavljane (medtem podrtih ali ukradenih) stojal z lepaki ter nenazadnje precejšnje osebne finančne žrtve so rodili sadove: število glasov za EL sta povečala za 50 odstotkov, delež za četrtino in pridobila sta drugi mandat.

● V **Kotmari vasi** je EL držala svoj mandat, SPÖ absolutno večino.

● V **Bilčovsu** je EL prvič kandidirala, ker se bilčovski Slovenci od socialistične frakcije v bilčovski

občinski sobi niso čutili dovolj dobro zastopane. V protipropagandi je bilo slišati, da se s tem le koristi nacionalnima strankama ÖVP in FPÖ. Vendar je rezultat pokazal, da je EL in nihče drug poskrbela, da v bilčovski občinski sobi sedi čim več demokratov, namreč dva več kakor prej. Nova bilčovska mandatarja: Miha Einspieler in Anton Kruschitz.

● V **Galiciji** je EL obdržala svoj mandat, povečala pa delež glasov. Tam je postal župan kandidat ÖVP, ki ima 9 od 15 mandatov (prej 6). SPÖ je zgubila relativno večino in župana.

● V **Železni Kapli** je župan Lubas odzvel ÖVP zopet en mandat, EL je držala svoja mandata.

● V **Žitari vasi** so manjkali Enotni listi le trije glasovi, pa bi dosegla četrti mandat. Socialistični župan Posod je izgubil en mandat in absolutno večino; občinski tajnik in socialist Tonitz je namreč nastopil s svojo imensko listo in dosegel dva mandata.

● V **Škocijanu** je Gospodarska lista izgubila en mandat ter sedež v občinskem predstavništvu. Socialisti so zopet pridobili relativno večino, župan Drobesh je zgubil en mandat ter relativno večino.

● V **Dobri vasi** je EL ohranila svoj mandat, SPÖ, ki ima absolutno večino, je odvzela ÖVP en mandat.

● V **Velikovcu** si je SPÖ zopet priborila absolutno večino. Enotni listi ni uspelo ohraniti delež, ki ga je imela KEL pri deželnozborskih volitvah in tako ni dosegla mandata. Velikovec je edina občina, kjer samostojne liste nimajo vsaj enega mandata.

● Na **Djekšah** je EL povečala na račun obeh velikih strank svoj delež za skoraj tretjino. Prej razmeroma pičli mandat ima sedaj močno blazino. Razni eksperti — predvsem socialistični — so več ali manj glasno računali s tem, da bo Filip Warasch izgubil svoj mandat. Zgodilo se je narobe.

● V **Pliberku** je Enotna lista izgubila en mandat ter drugi sedež v občinskem predstavništvu. ÖVP je napredovala za dva mandata. SPÖ za enega, volilna skupnost FPÖ je zgubila dva od treh mandatov.

Pliberk je trenutno v ospredju volilnega škandala. Potem ko je bil volilni protokol podpisan, je v nedeljo zvečer okrajni glavar Scheiber (bivši tajnik bivšega deželnega glavarja Sime) zapovedal žandarmeriji, naj zapleni glasovnice. Žandar je prišel, odprl skrinjo, vzel iz nje glasovnice, jih pobasal ter z njimi odšel. Sele v ponedeljek zjutraj je odprte glasovnice oddal na okrajnem glavarstvu, od koder so romale — še vedno odprte — verjetno v Celovec ter prišle ob pol dvanajstih zopet v Pliberk — odprte. Gre za pet spornih glasov, ki naj bi omogočili, da bi socialisti odvzeli ÖVP en mandat. Medtem so vse frakcije vložile pritožbo. Ponovitev volitev ni izključena. Vsekakor: SPÖ je vložila priziv proti rezultatu šele v ponedeljek popoldne, potem ko so se glasovnice že vrnilo. Možna je tudi pritožba na ustavno sodišče.

● V **Globasnici** je EL rahlo stopnjevala svoj delež, obdržala pa štiri mandate. Ker sta dva mandata romala od ÖVP k SPÖ (dosedanja razdelitev 6 SPÖ, 5 ÖVP in 4 samostojna lista), je župan Sadjak dobil absolutno večino. EL pa je postala druga najmočnejša frakcija ter pridobila drugega podžupana. ÖVP, ki je kot nagrado za dosedanje koalicijsko s Sadjakom dobila oba podžupana, je oba izgubila. Globaški črni mandatarji sedaj močno obžalujejo, da se 1973 sami niso držali pogodbe s slovensko frakcijo, po kateri bi ÖVP do-

(Dalje na 4. strani)